

Milena Bogavac

OK METOD:

ŠTA,
KAKO,
ZAŠTO?

Milena Bogavac

OK METHOD: ŠTA, KAKO, ZAŠTO?

Program razvoja publike, podsticanja omladinskog stvaralaštva i podmlađivanja javnih ustanova i organizacija koje rade u oblasti umetnosti i kulture

Grafičko rešenje: logo Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta.
Dragana Đurđević, Grupa Kombinart.

UVODNO PISMO

Dragi čitaoci, drage čitateljke,

Priručnik koji ste upravo otvorili tiče se dramske pedagogije, omladinskog rada i rada u kulturi. Zapravo, tiče se ukrštanja ove tri oblasti, pa bi najtačnije bilo nazvati ga kratkim uputstvom za sprovođenje jednog metoda neformalnog obrazovanja mladih.

Ovo je literatura koja adresira dramske pedagoge/pedagoškinje, nastavnike/nastavnice, koji u svom radu koriste umetnost, pozorište i dramu, omladinske radnike/radnice, umetnike/umetnice koji rade sa mladima i za mlade, ali najpre i najviše trebalo bi da se tiče zaposlenih u javnim ustanovama kulture – i to posebno onih koji su zaduženi za koncipiranje programa.

Ukoliko radite u ustanovi kulture, na poziciji koja vam omogućava uticaj na programiranje, molimo vas da ne ispuštate ovaj priručnik, pre nego što se upoznate sa njegovim sadržajem – ljudi koje tražimo ste vi.

Vi ste u poziciji da ovaj metod isprobate u praksi, a razlog da to učinite vrlo je jednostavan – **možete mnogo da dobijete, a baš ništa da izgubite!**

Od vas zavisi hoće li ovaj priručnik biti samo još jedna publikacija ili beležnica iz koje počinje program čiji je cilj da unapredi i podmladi vašu ustanovu, zajednicu koju čini vaša publika, vašu buduću publiku... A na kraju i čitavo društvo!

Iako ovaj priručnik spada u stručnu literaturu, on nije pisan stručnim jezikom. Naprotiv, vrlo je popularan, jednostavan i ličan. On se, dobrim delom, može čitati kao priča o primeru dobre prakse koja je nastala u Šabačkom pozorištu, u periodu od avgusta 2018. do decembra 2020.

U dve i po godine, koliko je Omladinski klub funkcionisao u ovoj ustanovi, mladi Šapčani postali su najbrojnija grupa bruceša na pozorišnim i filmskim akademijama u zemlji. Njih osmoro, pravo iz ovog programa – uspelo je da upiše željeni smer na umetničkom fakultetu; i svi oni, bez izuzetka, navode skustvo iz Omladinskog kluba kao jedno od ključnih u izboru buduće profesije.

Dugoročno gledano, to je velika stvar za zajednicu iz koje dolaze, jer kada budu završili studije i postali mladi profesionalci, ustanova iz koje su krenuli moći će da računa na ovaj kadar.

Tako, radeći s mladima, osiguravate budućnost vaše institucije. U njoj razvijate svoju buduću publiku, ali i buduće kolege i onu generaciju umetnika/ca i radnika/ca u kulturi, koji će sutra možda biti zaposleni u vašoj instituciji.

Ipak, broj mladih koji, nakon vašeg programa, odabere da svoju karijeru veže za rad u kulturi, nije, i ne treba da bude, jedini merljivi indikator uspešnosti vašeg rada. Bez obzira na profesije koje će sutra odabrati, grupa mladih koju okupljate imaće zanimljivo iskustvo u odrastanju – oni će u budućnosti biti bolja i obrazovanja publika, a to bi trebalo da bude direktan interes ustanove u kojoj radite.

Ako vas iskreno zanima vaša publika, ako vas zanima dobrobit zajednice kojoj se obraćate, ako vas zanima kultura u onom najbazičnijem smislu – gajenja nečega što je dobro, dozvolićete da je ogroman uspeh da zainteresujete bar jednu mladu osobu!

Ukoliko vas ovaj priručnik zainteresuje, a imate bilo kakva dodatna pitanja, ohrabrujemo vas da kontaktirate ASSITEJ Srbije. Tu smo da učinimo sve što je u našoj moći, da vam pružimo dodatna znanja, savete ili obuke koji će vam pomoći da ovakav program isprobate u svojoj ustanovi ili organizaciji.

Hvala i srećno!

ASSITEJ tim
Milena Bogavac

Prvi deo: **ŠTA?**

ŠTA JE TO OK METHOD?

OK METHOD je recept, mustra ili uputstvo za implementaciju programa razvoja publike u ustanovama kulture ili nezavisnim organizacijama u kulturi, koje imaju kapaciteta da se bave pedagoškom delatnošću.

Metod ukršta oblasti omladinskog rada, rada u kulturi i umetničke (posebno dramske) pedagogije, a mogu ga sprovoditi sve javne ustanove kulture, kao i privatni kulturni centri, odnosno kulturne organizacije sa stalnim repertoarom.

Čitav metod bazira se na ideji volontiranja, osnivanju i kontinuiranom vođenju grupe mladih volontera i volonterki u okviru ustanova ili organizacija koje se bave kulturom.

Razvijen je u odnosu na praksu pilotiranu i isprobanu u Šabačkom pozorištu, u periodu od avgusta 2018. do decembra 2020. godine.

U Šapcu i Šabačkom pozorištu ova grupa imala je ime Omladinski klub. Skraćeno – *OK*. I zato naziv *OK METHOD*. Iako je ova skraćenica zgodna i zvučna (*OK* je jedna od najčešće korišćenih, globalno poznatih skraćenica!), svaki ovakav klub može imati svoje, drugačije ime.

Takođe, uz ime kluba poželjno je dodati i ime institucije ili organizacije pri kojoj radi.

Na primer: Omladinski klub Šabačkog pozorišta.

Ili: Omladinski klub _____ (ovde upišite ime vaše institucije ili organizacije).

Treba naglasiti da OK metod nije potpun i zatvoren.

On nudi temelje, zasnovane na jednom (ili jednom i po) primeru dobre prakse, ali takođe otvara ogroman prostor za adaptacije, razvoj, doradu i prilagođavanje potrebama i mogućnostima različitih institucija i organizacija.

Ovaj priručnik je kao dramski tekst koji treba da izvedete i producirate sa vašim izabranim rediteljem i vašim izvođačima. Vaše je pravo da štrihujete, doradujete i prilagođavate sve što vam se u ovom tekstu plasira. Što više „posvojite” ideje iz ovog priručnika, to je veća šansa da ćete uspeti u implementaciji programa.

Takođe, naglašavamo da nije moguće unapred predvideti sve pedagoške i druge izazove pred kojima se možete naći. Zato je ovaj priručnik samo skica od koje počinje vaša improvizacija.

OK METOD tiče se umetnosti i kulture, a stvari u ovim oblastima nikada se ne mogu objasniti sasvim egzaktno, kao što se ne mogu ni ponoviti, na identičan način, sa drugim ljudima i u drugim okolnostima.

To znači da OK METOD predstavlja grubu šemu, principe i savete za vođenje ovakvog programa.

Kako će ovaj metod biti sproveden, i kakve rezultate će dati, zavisi od mnogo različitih faktora – od ličnosti i entuzijazma vašeg pedagoga/pedagoškinje, od sastava grupe mladih koje ćete odabrati, od specifičnosti ustanove/organizacije i svih programa koji se u njoj odvijaju, od zaposlenih u svakoj pojedinačnoj ustanovi/organizaciji, ali i od kvaliteta društvenosti u okviru zajednice koju jedna konkretna ustanova okuplja oko sebe.

Ako ste institucija od nacionalnog značaja, vaš program će privući veliki broj mladih ljudi. Ako ste mala, lokalna organizacija, isti program možete sprovesti sa troje volontera/volonterki. Sigurno je da neće imati isti domet i vidljivost u opštoj javnosti, ali nije isključeno da će mala, dobro vođena grupa, u konačnom ishodištu pokazati mnogo merljivije i konkretnije rezultate.

Ovaj priručnik je tu da vam pruži ideju! Od vas zavisi ukupna realizacija! OK METOD je pilotiran u pozorištu, ali se najverovatnije može odlično prilagoditi potrebama muzeja, kulturnih centara, biblioteka ili drugih ustanova/organizacija, koje imaju redovne programske aktivnosti.

Ipak, na samom početku, treba naglasiti da su javne ustanove kulture, a posebno gradska i državna pozorišta, primarna ciljna grupa kojoj je namenjen ovaj priručnik. Ove ustanove kulture poseduju najveći deo svih materijalnih i nematerijalnih resursa koji su potrebni za kvalitetno sprovođenje ovakvog programa. O tome će biti reči u kasnijim poglavljima.

ŠTA PODRAZUMEVA JEDAN OMLADINSKI KLUB?

OMLADINSKI KLUB u javnoj ustanovi kulture (ili organizaciji koja se bavi kulturom) podrazumeva kontinuirani edukativni i volonterski program namenjen mladima. Čini ga odabrana grupa mladića i devojaka zainteresovanih da uče o kulturi, umetnosti, organizaciji i promociji javnih događaja u svim njihovim aspektima – od produkciono-logističkih, preko tehničkih, pa do umetničkih.

Grupa mora biti stalno vođena i koordinisana od strane pedagoga/pedagoškinje, ali i uključena u sve aktivnosti i dnevni život ustanove. Samim tim, ova grupa treba da bude otvorena za saradnju sa svim zaposlenima u ustanovi ili angažovanim umetnicima i drugim stručnjacima, koji se bave programima ili gostuju u vašoj organizaciji.

Što više zainteresovanih „odraslih” ljudi uključite u rad sa mladima iz vaše grupe, program kroz koji prolaze će biti raznovrsniji, pa samim tim i kvalitetniji.

Rad Omladinskog kluba mora biti baziran na jasno određenim pedagoškim principima i načelima. Morate uspostaviti dosledan sistem vrednosti u okviru grupe, jasne procedure u ophođenju prema svim njenim članovima/članicama, ali – detaljan plan i program edukativnog dela rada ne mogu se napraviti unapred.

Oni se formiraju „u hodu”, u odnosu na samu grupu, na pojedince/pojedinke, odnosno – mlade koje ova grupa okuplja, kao i na stalni repertoar vaše ustanove/organizacije.

To znači da se rad kluba prilagođava ustanovi, ali i potrebama i interesovanjima mladih koji čine ovu grupu. Rad grupe se upravlja prema repertoaru ustanove, ali se konkretna zaduženja među mladima dele prema ličnim preferencama članova i članica.

Fotografija iz predstave "Bela griva",
 autorski tim: Irena Ristić, Tijana Grumić, Dragan Protić, Boris Mladenović.
 Članovi i članice Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta u ulogama dramskih pedagoga.

ŠTA DOBIJAJU ČLANOVI/ČLANICE OMLADINSKIH KLUBOVA?

Znanje i iskustvo. Prostor za druženje i kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

Pripadnost vršnjačkoj grupi koja deli slična interesovanja, a koja je pedagoški vođena tako da bude bezbedan prostor za odrastanje – prostor u kom su svi ravnopravni i svako se podjednako uvažava.

Mladi dobijaju priliku da besplatno pogledaju i isprate sve programe u ustanovi, što nije mala stvar – uštedeće im hiljade dinara za ulaznice, a tako ćete i trajno uticati na njihovo opšte obrazovanje, jer kulturno-umetnički programi koje pratimo čine da se upoznajemo sa različitim temama, idejama, klasičnim i savremenim delima, pristupima i estetikama, kao i njihovim autorima/autorkama.

Takođe, ali ne manje važno – članovi/članice dobijaju priliku da se oprobaju u najrazličitijim vrstama poslova u kulturi, i to prema svojim ličnim preferencama i sposobnostima. Niko ništa ne mora, ali svako može sve što poželi, ukoliko to doprinosi njegovom/njenom ličnom razvoju i trenutnim potrebama ustanove ili organizacije.

Dobijaju osećaj pripadnosti vršnjačkoj grupi, kao i priliku da se druže, zbližavaju i međusobno edukuju. Kada se jednom upoznaju sa principima vršnjačke edukacije, grupa razvija svoju dinamiku kroz prakse kolektivnog samoobrazovanja – jedni će druge podučavati i usmeravati, a onaj ko to najbolje radi, razvije prirodni autoritet u odnosu na vršnjake.

Zadatak pedagoga/pedagoškinje ovde jeste da osigura atmosferu u kojoj uloga autoriteta među vršnjacima nije fiksirana, već se menja u odnosu na oblasti kojima se trenutno bavite.

Neko dobro piše, neko zna da glumi, peva, pleše ili fotografiše, neko pušta muziku, neko je snažan, dobro organizovan ili šarmantan i komunikativan – ali, svako je dobar u nečemu i svoja specifična znanja prenosi celoj grupi.

Opet je zadatak pedagoga da ove različite talente otkrije i svakog ohrabri da radi ono što mu najbolje leži. Grupa će voleti ovaj sistem podele znanja, zaduženja i liderstva u različitim oblastima. Voleće, jer će im se doimati kao „nehijerarhijski” i kao pravičan.

Ukoliko dobiju odgovarajući pedagoški podsticaj, svi će biti veoma ponosni na ono u čemu su dobri, ali i spremni da priznaju u čemu nisu i uče od onog vršnjaka kome to bolje ide.

Tako će se međusobno podržavati, podučavati i stimulirati, dok (skoro pa neopaženo) shvataju važnost timskog rada, ideju sinergije, podele uloga u okviru jedne grupe i osnove menadžmenta sadržane u načelima – svako

treba da radi ono što najbolje zna i svako od svakog može da uči.

Mladi jačaju osećaj odgovornosti za instituciju koja ih okuplja, a samim tim, pronalaze svoje mesto u zajednici kojoj ta ustanova pripada. Tako postaju „ambasadori/ke kulture" i njena mlada lica prepoznatljiva u svojoj zajednici, ali i u ukupnoj zajednici koju čine kolektiv i publika jedne institucije.

Oni su vaši promoteri/ke i vi ste njihovi mentori/ke.

Svako je svakom odgovoran, jer kvalitet vaših „ambasadora/ki" zavisi od vašeg pedagoškog uticaja. Isto tako, vaš uticaj direktno zavisi od poruke i slike koju vaši mladi saradnici/ce prenose dalje, u širu zajednicu ili šire društveno polje.

Mladi volonteri/ke dobijaju priliku da se upoznaju i rade sa profesionalcima – glumcima/glumicama, rediteljima/rediteljicama, dramaturzima/dramaturškinjama, scenografima/scenografkinjama, kostimografima/kostimografkinjama, kompozitorima/kompozitorkama, organizatorima/organizatorkama producentima/producentkinjama, kao i svim drugim uvažanim gostima institucije, javnim ličnostima i uticajnim osobama iz svoje zajednice.

Jačaju ličnu mrežu kontakata, kako među vršnjacima, tako i među odraslim ljudima od kojih mogu da uče ili da se direktno informišu o stvarima i oblastima koje ih zanimaju.

Ovde je veoma važno naglasiti činjenicu da ustanove kulture, po svojoj prirodi, a i svom statutu, uglavnom okupljaju obrazovane, darovite, vredne, pristojne i uspešne ljude.

Tu se, za mlade volontere i volonterke, otvara ogroman prostor za stvaranje pozitivnih rol-modela (odnosno uzora) iz sveta odraslih, ali i nezamenjiva prilika da sa svim ovim ljudima budu u direktnom, ličnom kontaktu. Da im postavljaju pitanja, traže savete ili da jednostavno gledaju kako oni rade i komuniciraju i takoreći „krađu zanat", pristupe i fore. Dobijaju osećaj korisnosti i davanja zajednici, čime se razvija građanska svest omladine i razumevanje za procedure i protokole po kojima jedno društvo funkcioniše. Dakle, postaju osnaženi da preuzmu uloge aktivnih građana/građanki.

Već samim stvaranjem osećanja da im jedna javna institucija „pripada", da su njen deo, kao i da su delimično odgovorni za njen rad, mladi razvijaju odnos prema konceptu javnog dobra, znanje o javnom interesu i osećaj lične odgovornosti za društvo u celini.

Imaju priliku da upoznaju kulturu i umetnost sa svih strana – iz partera, lože, s balkona, sa scene i iz bekstejdža, od fundusa do probne sale i kancelarijskog prostora... Ne biste verovali koliko ih ova saznanja oduševljavaju! Sama ideja da mogu nenajavljeno da uđu u radni prostor ustanove kulture, tamo gde regularna publika inače nema pristup, ostavlja utisak na mlade i pokreće ih da razmišljaju o sferi rada na jedan sasvim drugačiji način.

Primera radi, čitav grad video je poznatog glumca na sceni, ali nije čitav grad mogao da ga upozna lično, niti je čitav grad bio u kancelariji iz koje je nastup poznatog glumca organizovan. Mladi volonteri/volonterke – jesu; bili su tamo i to im daje bolji uvid o radu u kulturi, ali i o radu uopšte. Postaju svesni vrednosti rada i truda koji su neki ljudi – oni ljudi koje publika nikada ne vidi – uložili da bi se desio jedan program.

Samim tim počinju da misle na drugačiji način. Razumeju da pozorište (ili neka druga ustanova kulture) nije samo ono što se desi na sceni, već mnogo, mnogo toga što se odvija iza scene, a služi tome da se ono na sceni uopšte dogodi.

Mogu da prate procese rada na programima, kao i da u njima ravnopravno učestvuju. Nekima od njih ovo iskustvo pomoći će da odaberu buduću profesiju, ali će svima (i bukvalno svima!) omogućiti da budu bolja publika – takozvana „prosvেćena publika".

A šta je publika? To je javnost!

Dakle, bolja publika znači bolje građane/građanke, jer onaj ko zna koje kulturne programe želi da konzumira, sutra će znati i za koju političku opciju želi da glasa, zašto je važno plaćati porez, zašto je važno biti dobro informisan i da stanje našeg društva gotovo uvek zavisi od nas.

Tako mladi razvijaju osećaj odgovornosti za društvo, a društvo dobija mlade sa pojačanim osećajem odgovornosti.

Svi smo na dobitku!

Jedan mali i donekle kontroverzan faktor u svemu je popularnost.

To je izrazito važna kategorija za mlade ljude, njihov razvoj, kreiranje identiteta i samosećanje. Ipak, popularnost, u savremenom društvu, može biti i izrazito problematična kada je sama sebi svrha. Zato je ideja OK metoda donekle i u tome da predznak ispred pojma popularnosti među mladima učini nedvosmisleno pozitivnim. Popularan je onaj ko više zna i više se trudi, a ne onaj ko se služi nasiljem kako bi drugima stavio do znanja da „vredi više" od njih.

Članovi/članice Omladinskog kluba dobijaju mogućnosti za otkrivanje svojih talenata i potencijala.

Dobijaju važnu referencu u svom budućem CV-ju, kao i prvu priliku da im neko napiše preporuku koja im može biti potrebna za prijemni ispit na fakultetu, stupanje u radni odnos ili učešće u nekom drugom obrazovnom programu.

Dobijaju neformalno obrazovanje u različitim oblastima.

Dobijaju priliku za putovanja, javne nastupe i druge uzbudljive aktivnosti koje čine deo rada Omladinskog kluba.

Članovi/članice Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta znali su da kažu kako im je posebno važno to što su u okviru gradske institucije kulture dobili „svoj prostor za bleju”. Slobodno vreme je izuzetno važno za razvoj ličnosti, a za društvo u totalu mnogo je bolje ukoliko mladi „bleje” u ustanovama kulture. Što bi se reklo: „Bolje u pozorištu, nego na hladnom betonu”, zar ne?

I zato, ako u prostoru vaše ustanove ili organizacije, postoji bar jedna mala prostorija, sobica ili kancelarija koja se može nameniti isključivo Omladinskom klubu, vaš program ima mnogo više šanse da uspe.

Kada imaju „svoje mesto”, svoj prostor u jednoj ustanovi/organizaciji, kada imaju zid na koji mogu da kače svoje fotografije, lepe stikere, pišu šta žele ili prosto pogledaju flipčart sa nedeljnim rasporedom volonterskih zaduženja, mladi se osećaju domaće, dobrodošlo i važno.

A ta osećanja direktno utiču na njihovo samopouzdanje. I to nas dovodi do ključne stvari!

Stalnim pedagoški vođenim učešćem u programu volontiranja, mladi ljudi jačaju svoje samopouzdanje, gradeći ga na dobrim i zdravim osnovama. A društvo koje nema interes da mu omladina odrasta zdravo, može odmah da odustane od svoje budućnosti.

ŠTA DOBIJA USTANOVA KULTURE ILI ORGANIZACIJA?

Prvo i pre svega – dobija mladu publiku!

Ako u svoju ustanovu primite grupu mladih ljudi i učinite da se oni osećaju delom vašeg kolektiva, ustanova u kojoj radite će postati znatno privlačnija i za sve druge mlade ljude u zajednici.

Vaš Omladinski klub će sigurno oko sebe okupiti grupu vršnjaka i prijatelja, koje će redovno dovoditi na vaše programe. Takođe, pošto od svojih vršnjaka čuju kako se zanimljive stvari rade pod vašim krovom, mladi će se svakako zainteresovati da dođu i sami proveru šta se to tamo događa, a na kraju – i kako se mogu uključiti u rad vaše grupe.

Zatim, dobijate priliku za najjeftiniji i najefikasniji vid promocije svojih programa i svoje ustanove. To je takozvani „organski marketing”. On nije plaćen i samim tim je najefikasniji, jer je većina ljudi sklonija da poveruje preporuci koji su dobili od nekog bliskog, pre nego najskupljoj i najbolje napravljenoj reklami.

Vaš Omladinski klub tako postaje vaša reklama!

Ako ih tretirate sa poštovanjem i uvažavanjem, vaši mladi volonteri i volonterke, ubrzo će postati vaša „reprezentacija” mladih promotera svega što radite.

Pričaće kod kuće o tome što su naučili u vašoj ustanovi, zbog čega je očekivano da će se za vaše programe zainteresovati i njihove porodice; a gde su porodice, tu su i porodični prijatelji, komšije, kumovi, rođaci i svi drugi odrasli ljudi koji su uključeni u odrastanje jedne mlade osobe.

Besplatna promocija ide i korak dalje, jer Generaciju Z (odnosno omladinu danas) odlikuje izrazito visok nivo informatičke pismenosti i naprednog poznavanja upotrebe društvenih mreža. Ne samo što mogu da vam pomognu u internet promociji i prezentaciji vaše ustanove, već i samim deljenjem sadržaja vezanih za vašu ustanovu, ona postaje mnogo vidljivija na društvenim mrežama.

Ukoliko je vaša ustanova lokalnog tipa (recimo pozorište u manjem gradu), aktivnost vaših omladinaca na društvenim mrežama može da zameni sav dostupan plaćeni marketing na lokalnu – kada dvadesetoro mladih šeruje najavu vaše predstave, a to zatim lajkuju njihovi prijatelji i porodice, možete biti sigurni da je ovaj post videla čitava lokalna internet zajednica.

Takođe, vaši mladi volonteri/volonterke uvek će biti tu da podele flajere na prometnim mestima, da zakače vaše plakate u svojim školama ili kafićima u koje izlaze, kao i na svim drugim mestima po kojima se kreću.

Ako im pružite priliku da sami razmisle o lokacijama na koje treba lepiti plakate ili gde treba ostavljati flajere, bićete iznenađeni koliko dobre ideje će vam dati; setiće se svih mesta gde idu na treninge, mesta gde uče strane jezike, drugih ustanova koje iz nekog razloga redovno posećuju, ali i lokala u kom igraju bilijar i pikado... ili čak radnih mesta članova svoje porodice.

To znači da će ubrzo – uz malo ulaganja u štampane materijale – čitava lokalna zajednica pred očima imati vaš logo i informacije o programima koje organizujete. Bićete prisutni u svojoj zajednici, čak i kod ljudi koji ne posećuju vaše programe.

Dobijate neprocenjivu pomoć u svim malim, organizacionim poslovima. Mladi, bez većeg napora, mogu da rade kao razvodnice i razvođači, da cepaju karte, iznose cveće na scenu nakon premijere, da rade na garderobi za publiku, da dele programe ili prodaju suvenire i knjige koje se promovišu u vašoj ustanovi.

U uslovima epidemije zarazne bolesti, koji su nam, nažalost, vrlo dobro poznati, vaši mladi volonteri i volonterke mogu da budu redari odgovorni za sprovođenje epidemioloških mera – da proveravaju da li publika nosi zaštitne maske, od merenja temperature na ulasku u ustanovu do dezinfekcije ruku i obuču publike koja ulazi na program.

Ovi poslovi za mlade ljude, naročito kada ih rade u grupi vršnjaka i prijatelja, ne predstavljaju naročiti napor, a vašoj ustanovi zamenjuju bar troje plaćenih saradnika i saradnica koji bi radili sve ove stvari.

Ali, tu ima još nešto! Grupa mladih, ljubaznih, veselih ljudi koji rade ove poslice na vašu publiku ostaviće neuporedivo bolji utisak, nego kad iste jednostavne poslove dodelite odraslim ljudima. Od prvog trenutka, kada kroče u vašu ustanovu ili organizaciju, svi posetioci će primetiti da ih dočekuju mlada i nasmejana lica. Primetiće entuzijazam i osećaj važnosti, koje ova, do juče – deca ulažu u svoje poslice u službi kulture, dakle – u javnom interesu i na dobrobit zajednice.

To uvek ostavlja odličan utisak na vašu publiku, a osim toga – to nije utisak koji vara! Vi se ne pretvarate, već zaista jeste ustanova kulture koja okuplja mlade i brine o njima. Dakle, vi postajete društveno odgovorna institucija.

Za sredstva koja dobijate da biste organizovali kulturno-umetnički i društveni život jedne zajednice, dajete vrednost više – brinete o mladima, pružajući im priliku da sami daju svoj doprinos zajednici u kojoj rastu.

To svakako utiče na imidž vaše institucije/organizacije, ali ovo nije samo pitanje imidža, već suštine onoga što vaša ustanova radi – postajete tačka susreta kulture i obrazovanja, a to uglavnom i jeste svrha zbog koje su javne ustanove kulture osnovane.

Ukoliko ste (kao što je to bilo u slučaju Šabačkog pozorišta) institucija u malom gradu ili mestu, skoro svi vaši posetioci i posetiteljke, poznavaće lično bar jednu mladu osobu angažovanu na ovim poslovima. To će stvoriti prisniji, topliji, komšijski i emotivni odnos između vas i vaših gledalaca. Konačni rezultat ima veze sa lokalpatriotskim sentimentom, jer u velikoj meri otopljava odnos zajednice prema ustanovi, pa postojanje Omladinskog kluba jeste podsticaj široj zajednici koja, na različite načine, može da pomogne rad vaše ustanove.

Pri tome, važno je naglasiti – vi ovde ne manipulišete osećanjima svoje publike, već radite dobru i ispravnu stvar, što vaša publika mora da primeti.

Ako ostavimo po strani sve moguće društvene podele, svi mi – bez obzira na razlike u socijalnom ili ekonomskom statusu, na razlike u obrazovanju, razmišljanjima ili opredeljenjima, iskreno želimo da naša „deca“ rastu u sigurnom i podsticajnom okruženju. Svi želimo da naša „velika deca“ imaju prostor u kom mogu da razvijaju svoje potencijale. I nije samo da to želimo u nekom apstraktnom nivou. Mi zapravo i plaćamo, finansirajući javne ustanove da bi radile u javnom interesu, a to znači – i u korist naše „dece“ i sve dece i svih mladih do kojih nam je stalo.

Svi smo zajednički odgovorni da na dobar i ispravan način uvedemo naše mlade u svet odraslih – u sistem kojim se upravlja naše društvo. A taj sistem je često surov, neprivlačan i nezanimljiv. Kultura i umetnost jesu njegovi najprijatniji, najemotivniji i najzabavniji delovi.

Upravo zato to jesu i najbolja vrata na koja mlada osoba može da zakuca, ulazeći u svet odraslih.

I zato javna institucija kulture, u kojoj ima mesta za omladinu, u svakom smislu, više služi svojoj zajednici i javnom interesu od one ustanove koja to, iz nekih razloga, odbija da čini.

Ukoliko ne radite u ustanovi, već u nezavisnoj, neprofitnoj organizaciji koja se bavi umetnošću i kulturom, ova teza bi trebalo da vam bude još jasnija. Baš vi ste, na neki način, organizacije civilnog društva, a to su organizacije čija je misija da poprave svet. A ko želi da menja svet, mora da uvaži mlade i prepozna njihov potencijal.

Bilo da radite u javnoj ustanovi ili u neprofitnoj organizaciji vezanoj za kulturu, sve počinje od iste teze – VOLONTERSKI RAD NIJE BESPLATAN, ZBOG TOGA ŠTO NEMA VREDNOST, VEĆ ZBOG TOGA ŠTO JE NJEGOVA VREDNOST NEPROCENJIVA!

*Grad su ljudi, grad je pozorište" - moto Šabačkog pozorišta u sezoni 2019/20.

ŠTA DOBIJA DRUŠTVO?

Društvo, zapravo, dobija sve. Bolje institucije i bolje organizacije u kulturi, kao i mlade koji su spremniji da aktivno učestvuju u svim društvenim procesima. Tu vrednost nije moguće izraziti u novcu i ciframa, jer je mnogo veća od svega što se može platiti novcem.

Ali, društvo, na kraju dana, ipak dobija i ekonomsku satisfakciju.

Ona je sadržana u boljem odnosu cene i kvaliteta, usluga za koje plaćamo svoje institucije kulture, ili pak usluga koje finansiramo iz javnih sredstava, kroz projekte dodeljene nezavisnim kulturno-umetničkim organizacijama.

Sve je ovo o društvu. I zbog društva. I tek pomalo o druženju. I zbog druženja!

ŠTA JE POTREBNO DA BISMO OSNOVALI OMLADINSKI KLUB U SVOJOJ USTANOVU?

Odgovor na ovo pitanje vrlo je jednostavan – potreban vam je pedagog/pedagoškinja, koji će voditi i koordinirati rad vašeg Omladinskog kluba u skladu sa potrebama vaše institucije/organizacije.

Skoro sve zavisi od rada, talenta i entuzijazma ove osobe, pa vam zato, sigurno, treba mogućnost da ovu osobu platite.

Čak i kada vam se čini da postoji kompetentna, odrasla osoba koja bi ovo, za vas, radila volonterski, treba da budete svesni da to:

- 1) nije u redu, nije fer i nije korektno;
- 2) nosi veliki rizik da vam se grupa mladih koju ste okupili rasformira kada vaš pedagog-volonter bude morao da se posveti nečemu od čega živi i plaća račune.

U tom slučaju niste uradili ništa. S pedagoškog aspekta, mladima koje ste okupili poslali ste najgoru moguću poruku – da sistem ne funkcioniše, da nikog nije briga za mlade, da ste ih „iskoristili“ i bacili onda kada vam više nisu bili potrebni.

Omladinski rad je izrazito ozbiljan rad koji zahteva brojna znanja, veštine, kompetencije i lične karakteristike, kao što su: strpljenje, taktičnost, razumevanje za mlade i njihove specifične probleme; zatim: dobra komunikacija, izražena empatija, veštine organizacije, poznavanje oblasti i tema kojima se vaš kolektiv bavi, ali na kraju i na početku – VREME.

Mnogo vremena i mnogo posvećenosti potrebno je da bi se vodila i koordinisala grupa mladih.

Iako vam se može učiniti da je honorar za pedagoga/pedagoškinju dodatno opterećenje za vaš ionako ograničen budžet, molimo vas da prvo sagledate stvari na sledeći način – ulaganje u pedagoga/pedagoškinju jedino je ulaganje koje ćete imati u rad volonterskog kluba. Posebno kada je reč o javnim institucijama kulture, jer činjenica je da sve ostale resurse za rad volonterskog kluba (prostor, tehniku, profesionalce, stručnjake i programe) već posedujete!

Kada su u pitanju nezavisne organizacije u umetnosti i kulturi, predlažemo vam da u svojim projektima, u budžetu, unapred predvidite platu ili honorar za osobu koja će se baviti pedagogijom i koordinacijom volonterskog kluba. Možda je to neko od saradnika koji su već uključeni u rad na vašem programu, a imaju senzibilitet i/ili kvalifikacije za rad sa mladima.

Bilo da ste javna ustanova ili udruženje građana posvećeno radu u kulturi, pre pokretanja vašeg Omladinskog kluba, preporučljivo je da se dobro upoznate sa zakonskim okvirom u kome funkcionišete. Okupljate volontere, a Republika Srbija ima Zakon o volontiranju kojim se određuju prava i obaveze volontera, kao i obaveze organizatora volontiranja.¹

U nekim slučajevima, za organizaciju volontiranja, biće vam potrebna saglasnost nadležnog Ministarstva. U drugim slučajevima biće dovoljno da svoj Omladinski klub registrujete kao neprofitno udruženje građana, a može se naći i model po kom ovo udruženje može da funkcioniše i kao neformalan kolektiv u okviru vaše ustanove/organizacije.

Savetujemo vas da pročitate Zakon o volontiranju, kao i da, pre početka rada, obavite konsultacije sa stručnjacima iz oblasti prava kako biste videli koji oblik angažovanja mladih ljudi najbolje odgovara potrebama vašeg kolektiva. U svakom slučaju, naglašavamo da mora postojati dokument koji vaše omladinke određuje kao članove kluba/volontere; da im mogu biti potrebne članske karte i da će vam, u svakom slučaju, za maloletna lica, biti potrebne roditeljske saglasnosti.

Pitanje koje se nameće jeste – gde pronaći saradnike i saradnice kvalifikovane za rad s mladima?

U našoj državi ne postoje osnovne studije koje školuju dramske pedagoge. Postdiplomske studije primenjenog pozorišta, na Akademiji umetnosti u Novom Sadu, školuju kadar čije su kompetencije najbliže vašim potrebama, ali – kolege i kolegice sa master diplomom iz ove oblasti i dalje nisu dovoljno brojne da bi mogle da zadovolje potrebe svih ustanova i organizacija.

Zato je vrlo verovatno da se morate okrenuti onim ljudima koji već postoje u vašem kolektivu ili vašoj zajednici.

Raspitajte se ko u vašem gradu drži školu glume ili umetnički studio namenjen mladima. Postoji li u vašem gradu amatersko pozorište, i ako postoji – ko okuplja ovu grupu? Ima li u vašoj zajednici diplomiranih, mladih glumaca/glumica, dramaturga/dramaturškinja ili reditelja/rediteljki, koji su u svom prethodnom radu iskazali interesovanje za rad sa mladima? Ko su nastavnici/nastavnice koji vode dramske sekcije u školama na lokalnu? Da li u vašem gradu radi neka omladinska organizacija ili kancelarija za mlade i ko su ljudi koji tamo rade? Ima li u vašoj zajednici profesionalnih omladinskih radnika i kako možete da stupite u kontakt sa njima?

Pokušajte da kontaktirate sve ove ljude i da im predložite ovu vrstu angažmana u vašoj ustanovi!

Pri tome, povedite računa o karakteristikama ličnosti koju angažujete za posao vođenja Omladinskog kluba. Potrebna vam je vredna i radoznala osoba sa finoćom i topline u ophođenju prema drugima.

Dobar dramski pedagog/pedagoškinja ne treba da bude autoritarna, niti preka ličnost – već komunikativna, podržavajuća osoba čije se liderske osobine ogledaju, pre svega, u sposobnosti da motiviše i ohrabri mlade ljude; ne da ih disciplinuje, niti da „čeliči njihovu volju“.

Imajte u vidu da Omladinski klub nije klub talenata, već grupa mladih koji su zainteresovani da uče o kulturi. Zadatak vašeg pedagoga jeste da ih na tom putu podstakne, ohrabri i inspiriše. To se mora raditi na lep način, uz poštovanje i uvažavanje svih ličnosti u grupi.

¹ Zakon o volontiranju možete pročitati na ovom linku: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_volontiranju.html

Drugi deo:

KAKO?

KAKO ODABRATI PEGAGOGA / PEDAGOŠKINJU ZA SPROVOĐENJE OK METODA?

Budući da se čitav rad Omladinskog kluba bazira na konceptu dobrovoljnog, neplaćenog rada – osoba koju ćete angažovati treba da ima razumevanja za ovaj koncept, strpljenje, takt i veštine nenasilne komunikacije. Ali, pre svega – treba da ima volju i entuzijazam za rad sa mladima.

Prethodno iskustvo u omladinskom radu više je nego dobrodošlo, ali ne mora biti uslov, jer možda u vašoj zajednici ili kolektivu postoji mlada osoba koja nije imala iskustvo pedagoškog rada, ali je imala iskustvo rada sa dobrim pedagozima u svom odrastanju i obrazovanju.

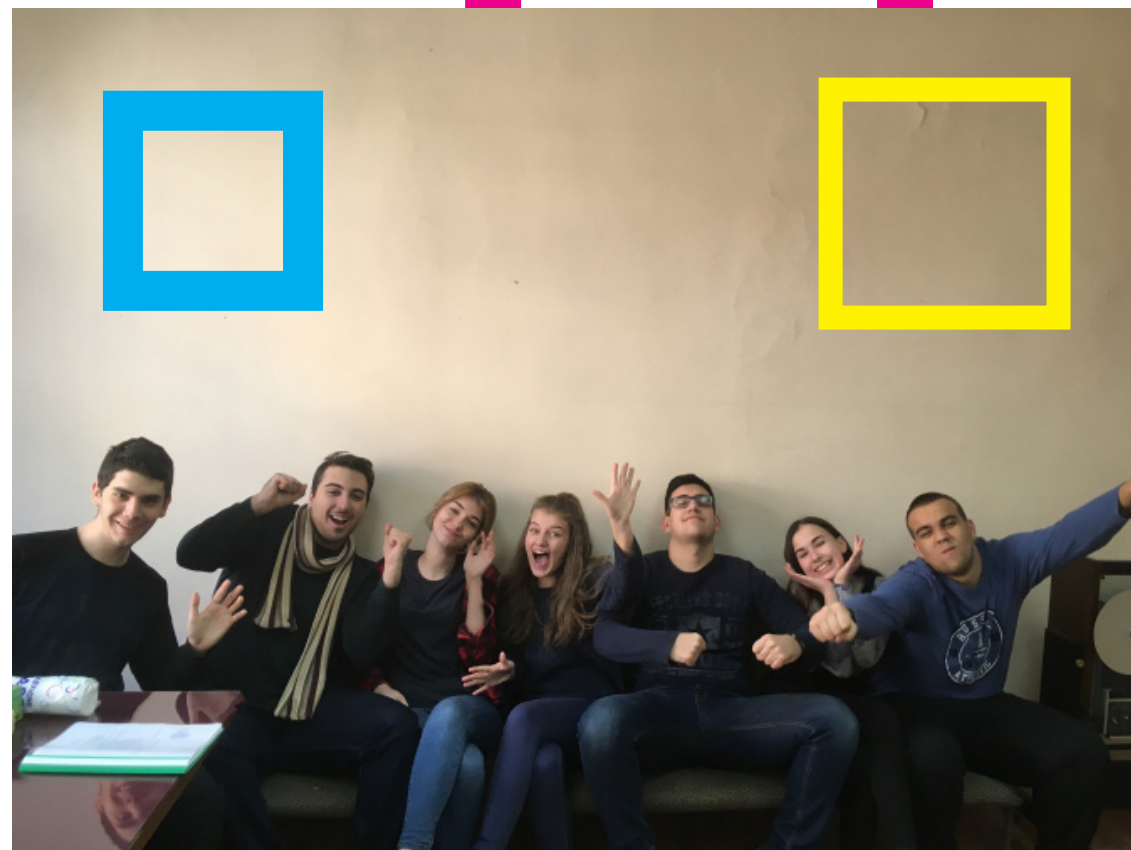
To može biti odlična početna tačka i motiv za osobu koja želi da se oproba u pedagogiji.

Vi, dakle, tražite:

- a) profesionalnog omladinskog radnika/cu sa poznavanjem oblasti kulture; ili
- b) profesionalnog umetnika/cu ili radnika/cu u kulturi sa senzibilitetom i talentom za rad sa mladima.

Ukoliko niste sigurni u svoj izbor saradnika/ce, zamolite potencijalne kandidate da pročitaju ovaj priručnik i da vam, u odnosu na smernice iz ove publikacije, napišu svoj koncept rada grupe volontera u vašoj ustanovi. Odaberite onu osobu čiji se koncept najbolje uklapa u potrebe vaše ustanove.

Ukoliko i dalje niste sigurni, kontaktirajte ASSITEJ Srbije – bićemo radosni da vam pomognemo u odabiru najbolje ličnosti, kao i da vam pružimo profesionalnu i moralnu podršku u uspostavljanju rada volonterske grupe mladih okupljenih u vašoj ustanovi.

Jedna od radionica Omladinskog kluba,
u probnoj sali Šabačkog pozorišta:
Filip, Luka, Sonja, Jovana, Đorđe, Katarina i Igor.

KAKO ODABRATI ČLANOVE/ČLANICE OMLADINSKOG KLUBA?

Kada ste odabrali pedagoga/pedagoškinju i usvojili koncept rada sa mladima, neophodno je da raspišete otvoreni poziv, odnosno AUDICIJU za članove i članice Omladinskog kluba vaše ustanove.

Važan korak na tom putu jeste priprema svih materijala koji su vam potrebni:

- Najkraća verzija poziva za Audiciju;
- Duža verzija poziva sa svim dodatnim informacijama i odgovorima na često postavljana pitanja;
- Online formular za prijavu na Audiciju;

Dobro je ukoliko imate mogućnosti da sve ove materijale dizajnirate i objavite uz odgovarajuće vizuale. Vizuali mogu sadržati elemente dizajna svih materijala koji izlaze iz vaše institucije, ali treba voditi računa da su ovi materijali namenjeni mladima i da zato treba da izgledaju moderno, veselo, da budu živih boja i modernog dizajna – tako da privlače pažnju mladih.

Obratite posebnu pažnju na sastavljanje preciznog i sažetog poziva koji će iskomunicirati sa svim profilima mladih ličnosti koje tražite. Idealno je ako ovaj poziv možete da dizajnirate i šampate kao flajer.

U Šabačkom pozorištu 2018. godine, tekst poziva za audiciju izgledao je ovako:

ŠABAČKO POZORIŠTE

otvara javni konkurs za podmlađivanje

Ako imaš 16 - 26 godina, živiš u Šapcu, voliš umetnost, kulturu, pozorište, voliš da čitaš, pišeš, crtaš, dizajniraš, snimaš i fotografišeš... Ako te zanima gluma, režija, javni nastup i organizacija kulturnih događaja. Ako voliš internet i društvene mreže, druženje, ekipu i timski rad... PRIJAVI SE na AUDICIJU za OMLADINSKI KLUB Šabačkog pozorišta.

KAKO DA SE PRIJAVIM?

Na našem Fejsbuku, Instagramu ili Tviteru pronadi ONLINE PRIJAVU, popuni je i pošalji. One koji pošalju najbolje prijave pozvaćemo na AUDICIJU, 15. avgusta od 12h u probnoj sali pozorišta.

VIDIMO SE!

Šabačko pozorište: Mladi od 1840.

Šta možemo da naučimo iz primera ovog komunikacijskog materijala?

Ne tražimo *talentovane*, nego *zainteresovane* mlade ljude. Iako talenat jeste sklonost, odnosno – interesovanje za određenu oblast, može biti da mladi koje tražite još nisu otkrili sve svoje talente, niti naučili da ih tako nazivaju. Ideja je da ih ohrabrite da se prijave, čak i ako sebe ne smatraju posebno dobrim u umetničkom izražavanju.

Takođe, izvesno je da će najveći broj prijava stići upravo od mladih sa izraženim umetničkim sklonostima, ali sektor kulture ne sastoji se samo od umetnika/ca. Kulturi su, takođe, potrebni pragmatični kadrovi – operativci/ke, odnosno producenti/kinje i organizatori/ke; genijalci i genijalke koji „znaju matematiku”; zatim – tehničari raznih profila, kompjuteraši i ljudi sa izrazitim talentom za komunikaciju.

Ove „neumetničke” talente i sklonosti, u formativnim godinama, nije lako otkriti i prepoznati. Zato poziv u Omladinski klub postavljamo „široko” sa punim uverenjem da će baš članstvo u ovoj grupi mnogima od njih pomoći da shvate u čemu su dobri.

Neko ko ume da glumi, crta ili piše – do šesnaeste godine, verovatno već zna da ima „talenat” koji ga izdvaja od vršnjaka. Ali, neko ko ima dobru koncentraciju, sistematičnost i organizacione veštine, do svoje šesnaeste godine, možda uopšte i ne zna da u pozorištu postoji zanimanje inspicijenta ili da su veštine koje poseduje veoma upotrebljive u tehničkom vođenju predstava.

Vaš cilj je da stvorite grupu koja će biti jednako podsticajna za sve njene članove, a to ćete uspeti samo ako se otvorite za mlade najrazličitijih kvaliteta i interesovanja.

Spisak interesovanja mladih koji su nam potrebni nije usko vezan za osnovu delatnost vaše institucije: čitanje, pisanje, dizajniranje, snimanje, fotografisanje, internet, društvene mreže i druženje – nisu ono što nam prvo pada na pamet kad kažemo POZORIŠTE. Ipak, ovo jesu veštine, znanja i interesovanja koja su pozorištu potrebna da bi bolje radilo svoju osnovnu delatnost – dakle, pravilo predstave.

Ukoliko radite u profesionalnom pozorištu, vi verovatno imate stalni ansambl, umetnički sektor, tehničare i saradnike/ce zadužene za PR. Vaš cilj nije da ove ljude zamenite volonterima, već da ovim ljudima priključite tim volontera. Tako vaše kolege/koleginice dobijaju asistente/asistentkinje i pomoć u vršenju svakodnevnih poslova, a vaši mladi asistenti/asistentkinje profesionalne saradnike/ce i mentore/ke od kojih mogu da uče. Divni su odnosi i međugeneracijska prijateljstva, koja se mogu razviti, pod ovakvim uslovima.

Uzrast mladih koje tražimo ovde je vrlo širok, jer osoba od 16 i osoba od 26 godina nemaju isti nivo stručnosti, kompetencije, odgovornosti, niti imaju iste kulturne potrebe i interesovanja. Ipak, granice su ovde postavljene tako da u njih mogu da uđu srednjoškolci i redovni studenti. Kada pristignu prijave, videćete iz koje uzrasne grupe imate najviše zainteresovanih. U odnosu na to, primićete grupu vodeći računa da raspon godina u njoj bude nešto uži, kako bi rad i druženje bili kvalitetniji.

Primer radi, u Šapcu – kao malom gradu, najveći broj prijava stigao je od srednjoškolaca. To je logično, jer Šabac nije univerzitetski grad i većina redovnih studenata privremeno stanuje u drugim mestima. Pošto su prijave na konkurs to i potvrdile, najstarijim kandidatima/kandidatkinjama smo se ljubazno zahvalili na prijavi i potrudili se da im nađemo drugo mesto u zajednici koju pravimo.

Recimo, pozvali smo ih da članovima Omladinskog kluba održe radionicu iz oblasti koje su im bliske; ili smo sa njima ostvarili trajno prijateljstvo i saradnju, u smislu redovnih konsultacija iz oblasti kojima se bave. Ovaj primer naglašavamo jer je veoma važan za razumevanje koncepta Omladinskog kluba. Audicija vam služi da mapirate prijatelje u zajednici u kojoj radite, a ne da kreirate neprijatelje, što se može lako desiti, ako nekoga odbijete i isključite bez objašnjenja.

Prijave se popunjavaju i šalju isključivo onlajn. Razlog je utemeljen u činjenici da generacija koju tražite poseduje veliki nivo informatičke pismenosti, ali i u drugoj činjenici – nisu vam potrebni volonteri i volonterke koji ne koriste internet i nemaju dovoljno znanja da popune online prijavu. Ovaj kriterijum je vrlo nizak, ali baš zato – neophodan.

Audicija sadrži dva dela: slanje prijave i intervju. Na osnovu prispelih prijava, formiraćete uži izbor, a zatim održati krug razgovora kako biste se lično uverili u to ko su i kako komuniciraju mlade osobe koje su se prijavile.

Dobro je ako poziv za audiciju ne oglašavate samo na internetu već i uživo. Na primer, na nekom od programa u vašoj ustanovi. Na konferenciji za medije prilikom najavljivanja nove sezone ili u okviru programa neke kulturne manifestacije koja okuplja mlade u vašoj zajednici.

U slučaju Šabačkog pozorišta poziv je objavljen u okviru tribinskog programa Zona Novog Optimizma. Na centralnom gradskom trgu održali smo prezentaciju koja objašnjava šta će biti Omladinski klub. Odmah po završetku ove prezentacije, objavili smo poziv na internetu.

Pored poziva i flajera, kojim oglašavate audiciju, potrebna su vam i spremna pitanja za onlajn prijavu. Onlajn prijava je način da saznate više o svim kandidatima, kao i da se uverite u njihove veštine pisanja i artikulisanja odgovora.

Takođe, to je način da saznate više o njihovim specifičnim potrebama i interesovanjima. Ali, to je i način da testirate dosadašnji rad svoje ustanove u odnosu na mlade. Primera radi, ako 70% prijavljenih daje isti odgovor vezan za pitanja o vašoj ustanovi – mora biti da se vaša ustanova (namerno ili nenamerno) postarala da njena slika u javnosti izgleda na određeni način.

Dobro razmislite o pitanjima koja ćete postaviti u onlajn prijavi, jer ona mogu odlično da vas upute na razmišljanja mladih o vašoj ustanovi i zajednici koju čine vaša ustanova i njena publika.

U Šabačkom pozorištu ovaj formular je sadržao otvorena i zatvorena pitanja i izgledao je ovako:

Kako se zoveš, prezivaš i da li imaš nadimak?

(Otvoreno pitanje. Kroz pitanje vezano za nadimak, signalizira se da poziv nije previše formalan, ali se i ostavlja prostor da dodatno upoznate kandidate – nadimci nekad otkrivaju karakterne osobine ili način na koji mladi ljudi žele da ih drugi dožive.)

Koliko godina imaš?

(Zatvoreno pitanje, sa dodatnim kategorijama: manje od 16, ali ipak želim da učestvujem; i: više od 16, ali ipak želim da učestvujem. Ove dve kategorije su tu jer ne želimo da budemo isključivi i želimo da prijavu za audiciju posmatramo kao način za mapiranje zajednice i stvaranje prijatelja i saveznika.)

U koju školu ideš, ili: koju si školu završio/la? Na koji Fakultet ideš, ili koji Fakultet si završio/la?

(Otvoreno pitanje)

Označi glavne oblasti svog interesovanja:

- 1) **Pozorište:** gluma, režija, dramaturgija, ples.
- 2) **Fotografija i film:** slikanje, snimanje, montaža, obrada fotografija.
- 3) **Internet i društvene mreže:** Instagram, Youtube, Facebook, Twitter, Blog.
- 4) **Novinarstvo i marketing:** pisanje, uređivanje, javni nastup, komunikacija, PR.
- 5) **Tehnika:** IT, kompjuteri, programiranje, web dizajn.
- 6) **Muzika:** sviranje, pevanje, DJing.
- 7) **Literatura i strani jezici:** književnost, poezija, esejistika, prevođenje, lektura.
- 8) **Društvene nauke i aktivizam:** istorija, sociologija, politika, zakoni i prava.
- 9) **Dizajn i likovna umetnost:** slikanje, crtanje, ilustracije, scenografija, kostim, moda.
- 10) **Druženje i zezanje:** putovanja, žurke, kafici, klubovi i ekipa.
- 11) **Sport:** timski i individualni sportovi; terertana, fintes, zdrava ishrana.
- 12) **Drugo:** _____

(Napomena: Ovo pitanje je veoma važno, jer je istovremeno tu da ustanovi pruži odgovor o interesovanjima prijavljenih, ali i da prijavljenima stavi do znanja šta će se u Omladinskom klubu raditi. Kao što smo već pominjali – a pominjaćemo stalno, jer u tome je poenta – ne tražimo talente za našu osnovnu delatnost, nego pomoćnike u vršenju naše osnovne delatnosti.

Niko nije isključen i svačije preference i afiniteti se uvažavaju i mogu iskoristiti, a edukativni program se pravi prema grupi, a ne grupa prema programu. Naravno, u zavisnosti od potreba vaše institucije, ove spiskove interesovanja možete prilagoditi tako da više odgovaraju vašem radu. Ostavite mogućnost da se zaokruže najmanje tri oblasti, jer tražite ljude koji se i dalje traže. Oni su u formativnim godinama kada ih mogu zanimati vrlo različite stvari u isto vreme. To je u redu. Potrebni su vam radoznali i spremni za istraživanje!)

Koje predstave Šabačkog pozorišta su ti se najviše dopale i zašto?

Koje predstave Šabačkog pozorišta su ti se najmanje dopale i zašto?

(Napomena: Ovo su dva ključna pitanja jer vam daju uvid u to kako mladi ljudi iz vaše zajednice percipiraju vaš repertoar. Saznaćete koje su – po mišljenju mladih, vaše najbolje ili najlošije predstave, što može biti dobra smer-nica za dalje programiranje, a posebno programiranje usmereno ka mladima. Odgovori na ova pitanja mogu biti i eliminacioni za kandidate/kandidatkinje. Ukoliko nisu gledali nijednu vašu predstavu – razmislite da li zaslužuju članstvo u vašem Omladinskom klubu. Ukoliko su gledali mnogo vaših predstava – treba da ih primite, jer to već svedoči o njihovom velikom interesovanju za vaš rad. Takođe, saznaćete puno o pozorišnom ukusu kandidata/kandidatkinja, a to je važna polazna tačka za donošenje odluke o tome s kim ćete raditi. Ukratko i poetski: „Ukus je karakter, a karakter sudbina“, Džoni Štulić.)

Daj nam link za svoj profil na društvenoj mreži koju najviše koristiš?

(Napomena: U slučaju da su vam potrebne dodatne informacije o kandidatima/kandidatkinja, na njihovim društvenim mrežama možete videti šta dele, koliko dele i kako komuniciraju. Takođe, moći ćete da procenite njihovu društvenost i uticaj u vršnjačkoj grupi, a s obzirom da mlade generacije ozbiljan deo svojih života provode na društvenim mrežama, kandidati/kandidatkinje će biti radosni da s vama podele link ka profilu koji uređuju.)

Šta najviše voliš u Šapcu?

Šta bi u Šapcu promenio/la?

(Napomena: Iz ova dva odgovora saznaćete više o svojoj mladoj publici i njihovom percipiranju zajednice u kojoj žive. Odgovor vezan za dobre stvari može vas uputiti na neki fenomen u vašoj zajednici koji vam nije dovoljno poznat. Recimo – niste znali za sportski klub u kome treniraju ili za popularno mesto na kom se okupljaju. Drugi odgovor, u vezi sa stvarima koje treba menjati u njihovoj zajednici, daće vam jasan uvid u aktivistički potencijal i potencijal za kritičko razmišljanje vaših kandidata. To je važno – jer dobar volonter mora imati osećaj za društvo i želju da doprinese zajednici u kojoj živi. Na kraju dana – volontiranje jeste vid aktivizma, jer predstavlja dobrovoljno zalaganje za javno dobro i dobro zajednice.)

Šta očekuješ od članstva u Omladinskom klubu?

(Napomena: Očekivanja mogu biti vrlo različita, a odgovori na ovo pitanje uputiće vas u to koliko ste jasno formulisali poziv. Odatle se može izvući i neka lekcija za budućnost i rad vaše grupe u narednom periodu. Nikako nemojte diskreditovati one koji pošteno napišu da očekuju zabavu i druženje. Oni imaju bar jedan kvalitet – iskreni su; a možda i onaj drugi, daleko važniji za rad vaše grupe – druželjubivi su i zabavni.)

Predstavi nam ukratko svoju biografiju!

(Napomena: Ne tražite CV, jer ga ciljna grupa kojoj se obraćate – još nema. Tražite da vam se predstave, onako kako bi se predstavili novoj osobi koju upoznaju, recimo na početku neke radionice.)

Na koji broj telefona možemo da te kontaktiramo?

(Napomena: Pitanje je praktično. Na ovaj broj telefona kandidatima ćete javiti da su primljeni u uži izbor i pozvati ih na audiciju. To je divan i emotivan momenat – srećna je osoba iz vašeg tima kojoj dopadne prilika da mladim ljudima saopšti lepe vesti. Entuzijazam koji ćete osetiti je zarazan, a prenosi se čak i putem telefonskog razgovora!)

Pitanja iz prijave ubacite u Gugl upitnik i otvorite imejl adresu vašeg Omladinskog kluba. To je adresa na koju se šalju prijave, ali i adresa koju ćete kasnije koristiti za rad Omladinskog kluba, slanje zvaničnih saopštenja, komunikaciju sa roditeljima i slično.

Pošto prijave počnu da pristižu, pripremite i imejl kojim ćete kontaktirati sve one koji nisu ušli u uži izbor. Što se tiče ovog imejla, on mora imati ohrabrujući i pristojan ton – zahvaljujemo vam se na prijavi, ali naša ustanova u ovom trenutku nema kapaciteta da primi sve zainteresovane.

Ovaj imejl nikako ne sme biti cirkularni, već ga pošaljite odvojeno, na svaku adresu, unoseći na početku pisma puno ime kandidata/kandidatkinje kojoj se obraćate.

U Šabačkom pozorištu imali smo dve verzije pisma – za momke i devojke, kako bi se u tekstu ispoštovao gramatički rod i kako bi svi koji dobiju pismo imali utisak da im se obraćamo lično. Ukoliko pedagog/pedagoškinja žele da dodaju i neki ohrabrujući lični komentar vezan za prijavu, ovo pismo je trenutak da to i učine, jer dobra pedagogija bazira se na uvažavanju svake mlade ličnosti i ohrabrivanju, posebno onih koji će se – iz nekog razloga, osetiti isključeno!

Važno je da, ni u budućnosti, ne zaboravite one koji ste odbili. Nastavite da im šaljete vašu poštu, repertoar ili news letter i da negujete prijateljski odnos sa njima.

To što nisu primljeni u vašu grupu volontera, ne znači da nisu vaša verna ili potencijalna publika, kojoj ste dužni da se obraćate s poštovanjem i uvažavanjem. Takve odbijenice neuporedivo manje bole, a vaš cilj je da se niko ne oseti povređenim ili isključenim iz rada vaše ustanove.

Kada konkurs bude zatvoren, upoznajte se sa prijavama i formirajte prijemnu komisiju, odnosno – žiri.

Ključna osoba u komisiji je vaš pedagog/pedagoškinja, ali će ova osoba imati lakši zadatak ukoliko na razgovoru sa kandidatima/kandidatkinjama nije sama. Takođe, na taj način pomažete da se među kandidatima stvori utisak „podeljene odgovornosti“, što će umanjiti razočaranje i bes, ukoliko neko ko je to očekivao, ne bude primljen.

Savet je da u komisiju pozovete nekoga ko se u vašoj ustanovi bavi organizacijom i komunikacijom, kao i sve mlade članove kolektiva vaše ustanove. Recimo da su u ovom slučaju mladi – sve vaše kolege i koleginice mlade od 40 godina.

U slučaju Šabačkog pozorišta – a to može biti slučaj i sa drugim javnim ustanovama u Srbiji – u samom kolektivu, među zaposlenima u instituciji, nije bilo dovoljno mladih koleginica/kolega koje bismo smo mogli da uključimo u žiriranje. Razloge treba tražiti u posledicama Uredbe o zabrani zapošljavanja u javnom sektoru, koja je – nakon više godina, dovela ustanove kulture do toga da u njima rade kolektivi čiji je prosek godina iz kategorije 40+, što je ujedno bio i jedan od glavnih razloga za pokretanje programa namenjenog podmlađivanju ove ustanove.

Međutim, u širem krugu redovnih saradnika Šabačkog pozorišta, bila su dva, po mnogo čemu, izuzetna mladića. Njih dvojica osnovali su i vode Omladinsko pozorište „Vožd“ na Mišaru (ruralno predgrađe Šapca), u okviru koga rade kao glumci, reditelji i dramski pedagozi.

Od same audicije za Omladinski klub Šabačkog pozorišta, pa do poslednjeg dana regularnog rada ovog programa, oni su ostali deo našeg tima, kao kooridnatori, facilitatori različitih radionica i kao nezamenjiva podrška u pedagoškom radu sa omladinom i neka vrsta vršnjačkih edukatora. Programi njihove omladinske trupe i Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta sve vreme su se međusobno preplitali i dopunjavali, čineći kulturni život mladih u ovom gradu izuzetno dinamičnim, podsticajnim i inspirativnim.

Ovo naglašavamo, jer može biti korisno i vama, ukoliko se odlučite da osnujete Omladinski klub pri javnoj ustanovi kulture, potrudite se da u rad vaše grupe uključite sve slične kolektive koji već postoje u vašoj zajednici. Ne doživljavajte ih kao konkurenciju, već kao saveznike i ključne saradnike, jer osnovna ideja OK metoda nije u podelama i pobedama, već u sinergiji i zajedničkom cilju – da odrastanje mladih ljudi učinimo boljim, plemenitijim i sadržajnijim.

Ali, vratimo se na temu prijema članova i članica u vaš Omladinski klub!

Sama audicija trebalo bi da izgleda kao razgovor.

U odnosu na odgovore iz prijave, postavljajte kandidatima/kandidatkinjama dodatna pitanja ili potpitanja. Tražite da vam detaljnije obrazlože one odgovore koji su vam, u njihovim pismenim prijavama, bili zanimljivi – bilo da su vam inspirativni ili iz nekog razloga sporni.

Pitajte ih da vam govore o stvarima koje vole, dajte im da vam sami kažu u čemu su dobri... i trudite se da budete prijateljski orijentisani prema svim kandidatima/kinjama. Vi niste komisija za prijem na fakultet, niti proveravate nečije znanje. Tu ste da biste upoznali mlade sa kojima želite da radite, a to ćete uspeti isključivo ako sa svima imate prijateljski i srdačan odnos i ton.

Trudite se da im razbijete tremu. Ako ste u mogućnosti, ponudite ih nekim slatkišem ili sokom, budite ljubazni, vedri i pustite da vas razgovor spontano odvede na bilo koju stranu.

Ne tražite specifičan profil mladih ljudi, već sve one mlade ljude sa kojima možete da komunicirate i saradujete. Vi ovde tražite i ono što se zove „šarm“, a u tu se potragu mora ići s osmehom i sa najlepšim očekivanjima. Zamislite da je svaka osoba koja ulazi na audiciju baš ona osoba koja će vaš klub učiniti boljim!

Odluke donosite u timu, zajedno sa vašom prijemnom komisijom, ali na početku većanja ili žiriranja uspostavite jedan princip – vaš pedagog/pedagoškinja imaju glavnu reč i „pravo veta“, odnosno diskreciono pravo da prime osobu koja se dopala samo njima; ili da ne prime nekog ko se svima ostalima dopada.

Na kraju dana, ovu će grupu voditi pedagog/škinja, i ako na samoj audiciji primeti da sa nekim od kandidata ima teškoće u komunikaciji, pravo pedagoga jeste da tu osobu zaobide.

Isto tako – svi susreti su nepredvidivi... i mnoge ljubavi su čudne! Može se desiti da pedagog/škinja, u momentu osete empatiju i razumevanje za mlado biće koje se drugima čini „besprizornim“, neko je drzak ili ima istoriju problematičnog ponašanja – ali, možda vaš pedagog/škinja baš u tome vide izazov i prostor za prijateljsku intervenciju.

Članovi komisije treba da iznesu svoja mišljenja i zapažanja o svim kandidatima/kinjama, ali – ukoliko pedagog smatra da može da pomogne nekom neobičnom kandidatu, odgovornost je na njemu ili njoj.

Preporučujemo da se u izboru članova i članica Omladinskog kluba vodite sledećim principima:

RODNA RAVNOPRAVNOST

Potrudite se da u vašem Omladinskom klubu bude približno jednak broj mladića i devojaka. Takve grupe će ostvariti zanimljiviju i zdraviju dinamiku, a sem toga – afirmišete rodnu ravnopravnost kao bitno načelo funkcionisanja društva.

INKLUZIVNOST ILI POZITIVNA DISKRIMINACIJA

Uvek dajte prednost mladima iz osetljivih društvenih grupa!

Dakle, iz manjinskih grupa – bilo da su zasnovane na nacionalnosti, boji kože, socijalnom i ekonomskom statusu, seksualnoj orijentaciji, zdravlju ili bilo kojoj drugoj karakteristici koju mladi ljudi nisu mogli da biraju, a zbog koje se razlikuju od većine.

Tako ćete, jednim potezom, učiniti najmanje dva dobra dela – osnaživanje mlade osobe iz ranjive grupe, ali i osnaživanje svih ostalih da prihvate različitog druga ili drugaricu kao ravnopravne članove tima, zajednice i na kraju društva.

Kroz rad i druženje sa vršnjacima iz osetljivih društvenih grupa – svi članovi/ice vašeg Omladinskog kluba će stvoriti senzibilitet za pripadnike ove grupe i nadvladati stereotipe i predrasude sa kojima su, možda, došli.

Ako se desi da se na audiciju prijavi mlada osoba sa nekom vrstom invaliditeta koji se odnosi na teškoće u komunikaciji i učenju i ukoliko pedagog/škinja smatraju da lično nisu dorasli izazovima rada sa takvom osobom, nemojte odmah otpisati mlado biće koje se razlikuje od većine!

Pokušajte da unapredite svoja pedagoška znanja i veštine! Za početak, konsultujete nekoga ko je stručan za rad sa ovom grupom, da vam uputi usmene savete i korisnu literaturu vezanu za zdravstveno stanje ove osobe i prakse u radu sa sličnim ljudima. Savet stručnjaka potražite diskretno, tako da niko iz vaše omladinske grupe nikada ne sazna da ste imali posebne konsultacije vezane za inkluziju jednog od članova.

Kada čujete savete i preporuke, trudite se da ostanete otvoreni, postupajte ljudski, humano i sa pažnjom. Držite se principa inkluzije i trudite se da budete blagi, strpljivi i podsticajni... Ne preterujte u ljubaznosti – nije vam cilj da osoba iz ranjive grupe shvati da se prema njoj čini pozitivna diskriminacija, već jednostavno – dajte više vremena ovim mladim ljudima da se izraze i da nađu svoje mesto u grupi. Trudite se da budete njihova tačka oslonca i da odnose u grupi „režirate“ tako da svi ostali prihvate vaš način ophođenja prema posebnom članu grupe.

Možda ćete otkriti pedagoške „super moći“ koje niste znali da posedujete!

Možda ćete i sami biti u poziciji da vidite kako napuštate sopstvene predrasude kojih, na početku, niste bili svesni... I možda ćete, na kraju, shvatiti da je uvažavanje različitosti važna tačka okupljanja vaše i svake druge društvene grupe, a onaj član kome ste dali posebnu priliku – njen lider ili liderka u nekoj od oblasti rada.

Mnogi pedagozi zaziru od inkluzije iz straha da će, u nedostatku stručnosti, nenamerno napraviti štetu mladom biću sa kojim treba da rade. Ako vas uopšte muči ovo pitanje, odgovor se verovatno već nalazi u vašem srcu. I taj odgovor je pozitivan. Ukoliko imate dobre namere i prepoznajete ovaj problem, mala je verovatnoća da ćete nešto uraditi pogrešno... ili da vaša greška neće moći da se ispravi u daljem radu.

Dobra namera ovde vredi više nego stručnost!

Generalna napomena: Ogromna većina naših ustanova kulture ima ozbiljan problem sa sprovođenjem inkluzivnih društvenih praksi. To nije tema ovog priručnika, ali je važna i velika tema. Ukoliko pokušate da tu temu uvedete u vašu ustanovu, kroz rad sa mladima – napravili ste prvi korak ka rešavanju ovog problema.

Takođe, budite uvek jasni oko toga da je učešće u radu Omladinskog kluba – dobrovoljno i da svako kome se ne dopada način rad u vašoj grupi, u svakom momentu, može da odustane.

Ukoliko ne uspete da stvorite podsticajnu atmosferu za mlade iz ranjivih grupa, oni će je verovatno napustiti negde u procesu. U redu je da otvoreno porazgovarate o razlozima njihovog napuštanja grupe. Više je nego u redu da ove razloge uvažite i pokušate da promenite, sve što je u vašoj moći.

Vaše je da, u takvom slučaju, uradite sve što je do vas, kako bi se ova mlada osoba osetila prihvaćenom. Ako ide – ide i bićete veoma ponosni na svoj uspeh. Ako ne ide – znaćete da ste uradili sve što ste mogli, a taj osećaj je često blizak osećanju ponosa.

UŽI RASPON UZRASTA ČLANOVA/ČLANICA GRUPE

Kao što smo već pomenuli, osobe od 16 i 26 godina nemaju ista interesovanja i potrebe.

Zato se potrudite da raspon uzrasta članova/ica vašeg kluba sužite na onu starosnu grupu kojoj pripada većina kvalitetnih kandidata ili da rad grupe organizujete tako da postoje stariji i mlađi članovi/ce sa različitim obavezama i zaduženjima.

Odluku o ovome nemojte donositi unapred, već tek kada lično upoznate kandidate i probate da ih zamislite kao grupu.

Poslednja važna instrukcija za osnivanje Omladinskog kluba jeste napomena o idealnom tajmingu za ulazak u rad na ovom programu.

Početak rada Omladinskog kluba biće kvalitetniji u onom periodu kada u vašoj ustanovi nema previše drugih događanja i aktivnosti. To znači da osnivanju Omladinskog kluba možete da posvetite punu pažnju, što je veoma važno za dalju dinamiku grupe i grupnog rada.

Grupi je, u početku, potrebno izvesno vreme intenzivne edukacije i zajedničkog provođenja vremena da bi se svi članovi/članice međusobno upoznali, da bi upoznali svog pedagoga/škinju i navikli na način rada u grupi.

Nije lako obezbediti ove uslove u trenutku dok kolektiv i sve resurse vaše ustanove „melje” dinamika osnovnog repertoara. Zato je idealan period između dve sezone.

U slučaju Šabačkog pozorišta audicija je organizovana u drugoj polovini avgusta. To je vreme kada su se mladi već vratili sa letovanja, a još nisu krenuli u školu. U tom periodu imaju najviše slobodnog vremena, pa je i najveća verovatnoća da će se – u većem broju, odazvati na vaš poziv. Ova grupa je zatim intenzivno radila u septembru, što je opet odgovarajuće vreme, zbog toga što, na početku školske godine, rad u školama nije previše intenzivan, nema mnogo domaćih, učenja i ocenjivanja.

Do otvaranja nove pozorišne sezone, u oktobru – svi članovi/članice Omladinskog kluba bili su potpuno spremni da prihvate svoja zaduženja vezana za dnevno, repertoarsko funkcionisanje ustanove.²

Takođe, iz marketinških i komunikacijskih razloga, praktično je da kampanju oko osnivanja Omladinskog kluba vodite u onom periodu kada je redovni program vaše ustanove manje gust.

Tako objava vašeg konkursa/audicije, a zatim i sve objave vezane za članstvo i početak rada na programu Omladinskog kluba, neće biti „jedna od vesti” iz vaše ustanove, već glavna vest i najbitnija aktivnost vašeg kolektiva u onom vremenskom periodu kada to najmanje remeti rutinu, običaje i redovni program institucije.

U smislu bolje i jasnije komunikacije sa zajednicom, predlažemo vam da – ukoliko ste u mogućnosti, unapred pripremite plakate i/ili rol-apove sa logom i vizualima vezanim za vaš Omladinski klub. Ovo ne zahteva ozbiljna ulaganja – digitalna štampa nekoliko primerka plakata u A3 formatu nije ozbiljan trošak, a donosi vam ono što se u biznisu i marketingu naziva „branding”, a što vašem programu daje na zvaničnosti, ozbiljnosti i vizuelnom identitetu.

² U Šabačkom pozorištu Omladinski klub je počeo sa radom na kraju avgusta 2018. Pozorišna revija, odnosno – mali festival gostujućih predstava, kojim se – u ovoj ustanovi tradicionalno otvara svaka nova sezona, bila je zakazan za 5. oktobar. Tog dana prvi put smo podelili sva volonterska zaduženja našim članovima/članicama. Minut pre nego što će se vrata za publiku otvoriti, Omladinski klub se okupio u foajeu da bismo izveli ritual grupnog pozdrava za sreću i uspeh... Kada smo završili naše malo ritualno pozdravljanje sa grljenjem, organizatorka Šabačkog pozorišta je otvorila vrata za publiku, a u foajeu su se popalila sva svetla. U tom momentu, jedna od devojka iz Omladinskog kluba, glasno je izgovorila rečenicu: „Jao, pa Ovo je Život!...” i već u sledećem trenutku bili smo okruženi publikom i obuzeti svojim zadacima. Autorka ovog priručnika garantuje vam da nikada neće zaboraviti ovaj momenat čistog, zarazanog, mladalačkog entuzijazma. A devojka koja je ovu rečenicu izgovorila glasno je već sledećeg oktobra bila studentkinja glume na Akademiji umetnosti u Novom Sadu.

Ove štampane vizuale obavezno istaknite u prostoriji u kojoj držite drugi krug audicije.

Razlog je prost – fotogeničnost! Vaša vest o audiciji izgledaće neuporedivo bolje uz dobru fotografiju koja sadrži dizajn i vizuale u prostoru, koji jasno prikazuju o kakvom događaju se tu radi... Takođe, ovi će vam plakati/rol-apovi, ili bilo kakvi drugi štampani materijali, biti potrebni i u daljem radu – čuvajte ih i istaknite na svim vašim budućim nastupima!

Ako ste u mogućnosti, šampajte i neku vrstu članskih karata / iskaznica / kartica za popuste vaših omladinaca. U suštini, ovo nije toliko bitno iz praktičnih razloga – vaš kolektiv će veoma brzo upoznati sve mlade ljude uključene u ovaj program – ali, emotivna vrednost jedne „iskaznice” ili „službene legitimacije” koja potvrđuje vašu pripadnost nekoj grupi može imati veliku afektivnu vrednost za sve članove/ice.

Zamislite da ste sa 16 godina dobili službenu legitimaciju koja potvrđuje da ste član/ica javne ustanove kulture! Sigurni smo da biste je ponosno pokazali porodici i prijateljima, a prilično uvereni i da biste je slikali za objavu na svojim društvenim mrežama. Kada kandidate/kandidatkinje obavestite o prijemu u članstvo Omladinskog kluba, sledi najlepši i najizazovniji deo vašeg rada.

To je deo koji se odnosi na stvaranje kohezije unutar grupe, na uspostavljanje pravila rada i međusobno upoznavanje svih članova/ica i razumevanje uloga koje će, u narednom periodu, imati u vašoj ustanovi. Ali, i u vršnjačkoj grupi koju vodite.

Performans "Buđenje" na otvaranju Festivala Pozorišno proleće, 2020. godine.
 Autorski tim: Sanja Krsmanović Tasić i Jugoslav Hadžić.
 Izvođenje: Omladinski klub Šabačkog pozorišta i deca iz KUD-a Abrašević.

KAKO SE FORMIRA KOHEZIVNA GRUPA MLADIH VOLONTERA I VOLONTERKI?

1 PRVI SASTANAK

Čim ih obavestite o prijemu u Omladinski klub, obavestite ih i o prvom zajedničkom sastanku. Nemojte mnogo čekati, idealno je da se inicijalni sastanak desi već sutra ili prekosutra.

Za prvi sastanak obezbedite reprezentativni prostor u svojoj ustanovi (ne kancelarija, ne foaje – već scena ili probna sala, jer tako pokazujete da je Omladinski klub reprezentativni program vaše ustanove, a njegovo lan- siranje neka vrsta svečanosti).

U prostoriji obavezno istaknite vaše plakate i druge vizuelne elemente. Ukoliko ste u mogućnosti, kupite vode, sokove i slatkiše ili neko drugo posluženje za vaše nove volonterke/ke.

Obavezno obezbedite flipčart tablu ili zidove oblepite hamer papirima za pisanje.

Generalno, flipčart tabla, veliki papiri, hameri i raznobojni markeri – materijal su koji će vam biti potreban od prvog pa do svakog sledećeg sastanka / probe / radionice...

Ali, to dramski pedagozi/pedagoškinje sigurno već znaju! OK METHOD je metod edukacije, a nema edukacije dok se ponešto ne zapiše „na tabli“ tako da to svi vide.

Na ovaj sastanak pozovite i fotografa/kinju ili bar pripremite kameru ili foto-aparat sa dobrom rezolucijom. Ovo je istorijski momenat osnivanja vašeg Omladinskog kluba i fotografije koje ćete napraviti su fotke koje ćete za- uvek čuvati kao ličnu uspomenu, ali i kao osnovni dokument o programu koji ste pokrenuli.

Te fotografije važne su i za PR na društvenim mrežama, ali i za arhivu vaše ustanove.

Ne zaboravite da Omladinski klub nije usputno druženje sa mladima, već da njegovo osnivanje ima značaj za istoriju vaše institucije. Zahvaljujući ovom programu sutra ćete biti u poziciji da govorite na međunarodnoj konferenciji o pozorištu za decu i mlade, pa će vam se ove fotografije pokazati kao više nego korisne. Takođe, ukoliko sa vašim klubom, u budućnosti, budete pravili omladinske predstave ili druge javne programe, uvek će vam dobro doći fotografija na kojoj ste svi zajedno.

Od sada, pa nadalje – uvek najavite ako će neka od vaših aktivnosti biti fotografisana, a te fotografije kasnije podeljene u javnosti. Ukoliko koristite fotografije maloletnih lica, biće vam potrebno da za to pribavite saglasnost njihovih roditelja. Sem ove administrativne stvari, važna je i druga. Najavljivanjem fotografisanja ćete mladima signalizirati da se obuku i očešljaju za slikanje. Tinejdžerke i tinejdžeri u savremenom društvu veoma drže do toga da na zvaničnim fotografijama izgledaju pristojno i znaće da cene vašu napomenu o tome da će neki sastanak ili radionica biti fotografisani... Nije kao da se oni ne fotografišu po čitav dan, ali – ako treba da se fotografišu za potrebe reprezentacije svog kluba, svi će (bez izuzetka!) ceniti ukoliko im to unapred najavite. Tako im dajete vremena da izvedu sve „pripremne radnje” čiji je cilj da umanje njihovu nesigurnost.

Prvi sastanak novoosnovanog Omladinskog kluba posvetite upoznavanju.

Upoznavanje osmisлите kao radionicu.

U radionicu ubacite i obavezan vizuelni element – svako piše svoje ime i crta svoj zaštitni znak na flipčartu. Šta je zaštitni znak? Bilo kakav jednostavni simbol kojim vaši članovi/ce žele da se predstavе novoj grupi. Sunce, zvezda, smajli, anarhija, krug, nota, čarapa, plus, minus, strelica, srce, krst ili piktogram koji u Kini označava sreću – ohrabrite sve učesnike/ce da odaberu ono što misle da ih najbolje predstavlja i podstaknite ih da objasne zašto.

Ove papire posle fotografišite i sačuvajte kao prvu „dokumentaciju” o radu Omladinskog kluba. Uveravamo vas, nakon godinu dana kontinuiranog rada vaše grupe, svi papiri sa prvog sastanka dobiće ogromnu afektivnu vrednost!

Važna napomena: Neki ljudi, a posebno kada su mladi, mogu biti stidljivi prilikom predstavljanja pred novom grupom. Zato je predlog da unapred pripremite nekoliko pitanja na koja treba da odgovore tokom upoznavanja.

Pored pitanja o tome kako se zovu, koliko godina imaju, u koju školu idu ili iz kog su dela grada, postavite još neka pitanja koja će im pomoći da otkriju više o svojoj ličnosti i da strukturіšu svoje izlaganje. Recimo, to mogu biti neka od ovih pitanja:

- Omiljena igračka u detinjstvu i omiljena igračka sada, ako je i dalje imaš?
- Koji slatkiš najviše voliš? (Kad uvodite ovo pitanje, šaljivo navedite da ga postavljate iz „praktičnih” razloga – moramo da znamo čime ćemo koga da počastimo, kad nam nešto zatreba ili kad nešto uradi dobro!)
- Kad ti je rođendan i kako bi izgledala idealna proslava tvog rođendana? (Ove odgovore zabeležite, jer zajedničko proslavljanje rođendana svih članova/ica vašeg Omladinskog kluba može i treba da postane obavezni ritual vaše zajednice – to će ojačati vašu emotivnu povezanost, a doneće vam i mnogo radosti, igre i iznenađenja.)
- Koju društvenu mrežu najviše voliš i zašto? (Pitanje deluje jednostavno i leksikonski trivijalno, ali potencijalno može da otkrije mnogo o ličnostima mladih ljudi i njihovom shvatanju savremenog sveta. Neko ima sve društvene mreže i ne može da se odluči za omiljenu, dok neko – možda, nema nijednu i želi da podeli svoj stav o tome zašto ih nema).

- Obavezno postavite i najmanje jedno pitanje koje se odnosi na vašu ustanovu ili osnovnu delatnost vaše ustanove! (Na primer: koja ti je omiljena predstava u našem pozorištu? Ili: da li se sećaš kada si prvi put ušao/la u ovu zgradu? Za nezavisne produkcije i organizacije: kada si prvi put čuo/la za našu organizaciju? Ili: kako si saznao/la za naš konkurs/audiciju?)

Odgovori na ovakva pitanja mogu vam biti neprocenjivo važni za samoevaluaciju dosadašnjeg rada vašeg kolektiva u odnosu na mlade.

Pre nego što članovi/ice grupe počnu svoj krug predstavljanja, pedagog/škinja obavezno drži uvodnu reč dobrodošlice, predstavlja svoja pitanja za upoznavanje (i zapisuje ih na flipčartu zarad podsećanja!) a zatim na beli papir upisuje svoje ime i crta svoj „zaštitni znak” uz objašnjenje – šta taj znak predstavlja i zašto ga je izabrao/la.

Kada završi svoje predstavljanje prema pravilima koja je uveo/la, pedagog/pedagoškinja uvodi još jedno pravilo – onaj/ona kome doda marker, predstavlja se sledeći... Ta osoba, kada završi svoje predstavljanje, dodaje marker dalje, onoj osobi koju sama izabere. Tako marker kruži od početka do kraja radionice upoznavanja.

Kada se svi predstave, i kad se marker vrati kod pedagoga/škinje, pedagog može da napiše veliko DOBRO DOŠLI, neku drugu poruku... ili samo datum i mesto u dnu papira sa imenima i zaštitnim znakovima svih članova grupe. To će učiniti ovaj kaobajagi „dokument” kaobajagi „validnim”. On nema faktičku vrednost dokumenta, ali – ideja je da se osnivanje jedne grupe učini malo zvaničnijim. To svim njenim članovima/članicama jača osećaj pripadnosti grupi, a to je osećaj na kome ćete, u narednom periodu – najviše raditi... Zato, počnite odmah!

Ako ste imali mogućnost da odšampate iskaznice / članske karte, sada je trenutak da ih podelite.

Ako niste, odaberite osobe koje su se predstavile kao dobri crtači, ili kao zainteresovani za likovne umetnosti. Njima dodelite zadatak da, do sledećeg sastanka, izrade članske karte za sve članove/ice vaše grupe. Mladi će voleti ovu odgovornost i osetiće se važno zbog prvog zadatka koji su dobili na osnovu svog talenta.

Potpuno je OK da iskaznice budu „hand made” i da svaka bude unikatna. Isto tako je OK da šampate određeni broj iskaznica sa istim dizajnom.

Ukoliko ostane vremena, pedagog/škinja može da predloži igrіcu koja će svima olakšati da zapamte sva imena vršnjaka iz grupe. (Na primer: svi se dobacuju lopticom, ali svako u krugu mora da glasno kaže ime osobe kojoj baca lopticu; ili: unapred ispišite imena svih članova grupe na papiru, zatim izrežite svako slovo za sebe. Svakom članu grupe, na ovoj radionici, dajte onoliki broj nasumično odabranih slova koliko sadrži njihovo ime, a zatim im dajte vreme da se međusobno „menjaju” slovima kako bi svako mogao da napiše svoje ime od izrezanih slova. Tražeći slova koja im fale, svi će naučiti ko se kako zove.)

Preporučljivo je da već tada (na prvom sastanku) sastavite nedeljni raspored uvodnih radionica.

Bilo bi idealno da se, u prvim nedeljama rada, vidate što češće – svaki drugi ili treći dan.

Kada se završi ovaj sastanak, podelite vest i fotografije na društvenim mrežama i sajtu svoje ustanove/orgанизacije. Obavezno podelite i kolektivnu fotografiju, a po mogućnosti i fotografije flipčart papira na kojima su sva imena članova i članica Omladinskog kluba.

Ako u vašoj ustanovi postoji osoba zadužena za PR i eksternu komunikaciju, dajte joj zadatak da se poveže sa svim omladincima i omladinkama na društvenim mrežama vaše ustanove.

Nekome od mladih članova kluba dodelite i zadatak da napravi grupu na Vajberu ili drugoj mreži za komunikaciju. Ova će vam grupa služiti za koordinaciju i redovnu komunikaciju. A često i za zezanje ili deljenje edukativnih materijala.³

Kada objavite vest o startovanju rada Omladinskog kluba, ona će biti vidljivija ukoliko tagujete što veći broj članova i članica vaše grupe. Sledi momenat kada ćete, po prvi put, moći da se uverite da je program koji pokrećete važan za čitavu zajednicu.

Samo se zavalite i prebrojte lajkove! Ako se ispostavi da prva zajednička fotografija vašeg Omladinskog kluba ima više lajkova nego i jedna prethodna objava vaše ustanove – nemojte da bude kao da vas nismo unapred upozorili!

Taj fenomen je vrlo jednostavno objasniti – ljudi vole da lajkuju mlade, ljudi vole da podrže rad sa mladima i rad mladih, ali pre svega – ljudi znaju da cene javne ustanove koje brinu o javnom dobru. Od danas, vaša ustanova ima jednu svrhu / funkciju / ulogu više u vašoj zajednici i očekivano je da će zajednica taj program podržati entuzijastičnije nego i jednu vašu „high level” premijeru ili vest koja se tiče vaših redovnih programa.

A tek ste počeli!

U narednom periodu zadatak pedagoga/škinje jeste da osmisli niz radionica i metodoloških igara čiji je jedini cilj da se grupa uspostavi i da se u grupi uspostavi atmosfera apsolutnog poverenja. Iz takve atmosfere nastaće trajna, duboka i ozbiljna prijateljstva!

³ VAŽNA NAPOMENA: Kad vaša čet-grupa bude formirana, tri puta proverite da li se u njoj nalaze svi primljeni članovi i članice Omladinskog kluba. Čak i najmanja slučajna greška, to jest – izostavljanje samo jedne osobe, može da napravi veliki problem! Osoba koja je slučajno izostavljena, mogla bi da bude veoma povređena ili ljuta. U slučaju Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta, jedna od najtalentovanijih članica naše omladinske grupe, duže od mesec dana, odbijala je da se uključi u rad Kluba, samo zbog toga što je bila slučajno izostavljena iz prve čet-grupe.

U periodu koji sledi vaš novi tim volontera/volonterki najverovatnije neće odmah početi rad na nekom konkretnom programu. Zapravo – bolje je da ne bude tako!

Vaš osnovni gol, u ovom trenutku, jeste da stvorite bezbedan prostor u kom se družimo, igramo, upoznajemo – sami sebe i jedni druge, ali i tražimo naše prakse i naše načine rada u budućnosti.

Spoznavamo ko je kakav, ko je u čemu dobar. Upoznajemo se, prihvatamo naše međusobne različitosti i tražimo one tačke ili teme u kojima smo istomišljenici/ce.

Zapravo – samo se igramo, gradeći odnos poverenja!

Ovo je najlepší, ali i najvažniji deo vašeg rada sa mladima u kom pedagog/pedagoškinja, treba da:

1) Dobro upoznaju sve članove i članice svog Omladinskog kluba. Isto tako, da omoguće da se i oni međusobno dobro upoznaju. Ali i sa vama. Kad kažemo „vama”, mislimo na pedagoga/škinju, ali i na sve ostale članove kolektiva institucije/organizacije.

2) Ohrabre i stimulišu sve članove/članice Omladinskog kluba kako bi osigurali njihov osećaj pripadnosti grupi, a prevenirali takozvani „dropout”, odnosno – osipanje grupe do kog će neizbežno doći, samo su pitanja kada, kako i zašto?

Važna napomena: „dropout” je potpuno u redu i to je momenat koji sve vreme očekujete; mladi rastu, odrastaju, njihove obaveze se menjaju, a menja se i njihov odnos prema prioritetima. Ipak, primarni cilj pedagoga/škinje je da grupu NIKO ne napusti U OVOM PERIODU!

Ovo je formativni period vaše grupe i njeno odrastanje. Zato baš ovaj period zahteva vašu posebnu pažnju.

U svakoj narednoj fazi rada, osipanje grupe zavisice od stotinu različitih faktora – porodice, škola, treninga, rada ili neke druge vanškolske obaveze, koja će imati veći prioritet u odnosu na Omladinski klub vaše ustanove. To su te stvari na koje, kao pedagog/škinja, nećete moći mnogo da utičete, ali koje će se neminovno desiti u relativno bliskoj budućnosti.

Ipak, sada, na samom početku, sve zavisi od vas i vašeg truda da grupu mladih ljudi animirate, tako da se na vašim sastancima i radionicama osećate prijatno, važno, uvaženo, odraslo, slobodno, potrebno i ohrabreno da nastavite.

U ASSITEJ-u Srbije duboko verujemo da svi dramski pedagozi/pedagoškinje već imaju dovoljno znanja i iskustva da osmisle program uvodnih radionica.

Spisak igrica koje možete igrati sa mladima verovatno je tema za neki odvojeni priručnik... ali, važno je (još jednom) istaći da ovaj vid neformalnog obrazovanja nema i ne treba da ima unapred određen program i kurikulum.

Dakle, ovde se računa na lični entuzijazam i kreativnost pedagoga/škinje: šta želite da provežbate u svom radu s mladima i kako to radite? Najbolje bi bilo da to osmisлите sami!

Iz iskustva sa Omladinskim klubom Šabačkog pozorišta navešćemo da su neke od radionica posvećenih koheziji grupe bile zasnovane na tehnikama psihodrame i drama terapije.

Igrali smo se „testiranja” naših ličnosti na primerima vezanim za bazične glumačke vežbe i igre (kretanje po prostoru uz različite zadatke), ali i na one psihodramske igrice i vežbe iz drama terapije, koje podrazumevaju gašenje svetla, iniciranje učesnika/ca da se opuste, a zatim sugestivno vođenje kroz različite narative koji će vašoj grupi biti zanimljivi.

U slučaju Šabačkog pozorišta imali smo i sreću da je jedan od naših saradnika prošao edukaciju za vođenje psihodramskih radionica. Ali, i bez ovog slučaja – mnogo je metodoloških i pozorišnih igara koje možete da istražite i isprobate.

Kakve god radionice ili igre izaberete, na kraju svake treba razmeniti sve utiske i informacije o onome što je svako od nas osetio ili doživeo tokom vežbi vođenih fantazija ili drugih igara.

Ovo je momenat kada se mladi ljudi otvaraju, možda i više nego što bi želeli. Zadatak pedagoga/škinje je da u grupi stvore atmosferu apsolutnog poverenja – nijedna stvar koja se kaže u pozorištu, neće izaći iz pozorišta. Odnosno – nijedna stvar koja se kaže u ovoj grupi, NIKADA neće biti zloupotrebljena, to jest – upotrebljena protiv članova grupe.

Kada se sami obavežete na ovo pravilo, učesnici/ce koje ste odabrali trebalo bi da su već „prigrlili” ovaj princip.

Ima mnogo načina za igru, introspekciju i povezivanje unutar grupe.

Takođe, mnogo je pozorišnih igara vezanih za improvizaciju, brzo pravljenje scena unutar malih grupa, shvatanje dramske radnje, pripovedanja i slično. Verujemo da ih osobe zainteresovane za dramsku pedagogiju već znaju, kao i da stvarni entuzijasti žele da patentiraju i isprobaju neke od radionica koje su lično osmislili prema sastavu konkretne grupe.

U slučaju da ste u ovoj oblasti bez ideja, kontaktirajte ASSITEJ za dodatnu obuku i literaturu. Biće nam zadovoljstvo da vas podržimo u vašem radu!

3

PRVI JAVNI NASTUP ili „VATRENO KRŠTENJE”

Sve ustanove kulture, a posebno pozorišta, orijentisane su ka javnim programima i nastupima. Zato, negde u drugoj nedelji vaših radionica sa Omladinskim klubom, treba da zakažete prvi javni nastup vaše grupe.

To je važno, jer datum zakazanog nastupa, ima „super moć” da isfiltrira: ko je grupi, a ko baš i nije. Takođe, grupa koju ste okupili nije i ne treba da bude grupa za introspekciju, samopomoć i podršku u odrastanju – već je grupa mladih ljudi koji volontiraju u ustanovi kulture. Dakle, oni nastupaju!

Zato je s pedagoškog i organizacionog aspekta važno da se grupa čim pre „gurne” u okolnost prvog javnog nastupa. Požurite sa ovom aktivnošću (što pre – to bolje!), ali nemojte imati velike ambicije! Ne pravite odmah celovečernju predstavu, već sebi dajte neki sasvim mali cilj – izvešćete mali program pred očima lokalne zajednice.

U slučaju Šabačkog pozorišta prvi angažman Omladinskog kluba naručen je i zakazan od strane Grada, dakle – od strane osnivača javne ustanove. Bila je to priredba dobrodošlice za prvake.

Prvog septembra, kada prvačići kreću u školu, Grad tradicionalno pravi⁴ program i deli simbolične poklone deci. Omladinski klub Šabačkog pozorišta ovde je dobio prvi konkretan izvođački zadatak: da osmislimo i izvedemo prigodni kulturno-umetnički program za prvake. Odnosno – da napravimo priredbu koja se završava deljenjem poklona.

Ukoliko ispoštujete sugestiju iz ovog priručnika i rad vašeg Omladinskog kluba otpočnete između dve pozorišne sezone, imate veliku šansu da prigodna priredba za polazak prvaka u školu bude i vaš prvi zajednički nastup.

Naša topla preporuka je da ovaj zadatak obručke prihvatite, jer je dovoljno jednostavan i dovoljno javan da bi pomogao uspostavljanju kohezije vaše grupe u trenutku kada ste na samom početku svog rada.

Kako smo radili u Omladinskom klubu Šabačkog pozorišta?

Pedagoškinja je zadala trideset tema vezanih za polazak u prvi razred. Teme su bile ispisane na malim papirićima i svi mladi volonteri/ke izvukli su po jedan papirić iz kartonske kutije. Za sledeći sastanak imali su zadatak da napišu: sastav, priču, ispovest, pesmu ili izjavu vezanu za neke od tema škole i školovanja. To su odlične teme, jer u ovom uzrastu svi vaši članovi/ce verovatno su i dalje deo zvaničnog prosvetnog sistema, iako sigurno više nisu đaci prvaci.

⁴ PRIREDBA je termin koji se odnosi na prigodan, odnosno – tematski orijentisan kulturno-umetnički program izveden pred publikom. U svetu profesionalnog pozorišta ovaj termin ima negativne konotacije. Ali, u edukativnom radu sa mladima ne bi trebalo bežati od ovog naziva i ovog formata. Zapravo, izazov za pedagoge/pedagoškinje trebalo bi da bude pravljenje dobrih i kvalitetnih priredbi. Nekoliko priredbi koje napravite sa istom grupom mladih izvođača/izvođačica trebalo bi da vašu grupu pripreme za ambicioznije nastupe. Ne bežite od reči „priredba”! Priredba (ako je dobro koncipirana) može biti zanimljivija od svake predstave!

Dakle, dobijaju priliku da se obrate mladima od sebe.

Naravno, ostavljena je mogućnost da oni koji su nezadovoljni temom koju su izvukli zamene svoj papirić nekim drugim koji im se više dopada. To je više od mogućnosti u ovom konkretnom zadatku – to je princip dramske pedagogije koga bi trebalo uvek da se držite – pozorište je umetnost dogovaranja i SVE MOŽE ako se tako dogovorimo.

Nakon što smo, na radionici, prikupili i pročitali sve pisane radove, pedagoškinja se povukla da od dobijenih materijala sastavi scenario priredbe, a zatim smo, nekoliko dana, uvežbavali i postavljali te scene. Napravili smo priredbu za prwake, silno se zabavljajući!

Postavlja se pitanje: kako ste prošli?

Pa... Pokidali smo! Ali, i nismo pokidali – jer je sam događaj bio haotičan. Zamislite gomile prvačića i njihovih roditelja u velikoj sportskoj hali; zamislite nepodnošljivu akustiku (ništa se nije čulo!) i pakleni zadatak za naš Omladinski klub – izveli su navežban nastup, bez greške, ali nastup koji se nije dobro čuo u publici, i samim tim – nije bio dovoljno dobro prihvaćen od strane publike.

Bilo je to naše „vatreno krštenje“.

Zadatak pedagoga/škinje, u ovom slučaju, jeste da održi „borbeni moral“ svoje ekipe na nivou, i da posle ovakvog događaja, mladima uputi prigodni govor – uradili smo sve što je bilo do nas, bili ste sjajni, hvala vam, ponosni smo na vaš rad, a posebno zato što znamo da vam nije bilo lako!

Ovaj govor bilo bi mnogo lakše održati kada bi nastup bio dobar... Ipak, ovaj govor mnogo je važniji onda kad svi znamo da nastup nije bio dobar.

U tom slučaju, objasnite – nije bilo do nas, bilo je mnogo tehničkih problema, ali vi ste se držali svih naših dogovora i tako pokazali koliko ste ozbiljni, posvećeni... i tako dalje.

Za dobrog dramskog pedagoga/pedagoškinju nije važan kvalitet prvog nastupa njihovog Omladinskog kluba. Ono što je važno jeste da se SVI DRŽE PRETHODNO DOGOVRENIH PRAVILA. Ako ste uspeli u tome, uspeli ste u svemu!

Sve ostalo (tipa: tehnički problemi, neadekvatan prostor i tehnika) jeste predmet vašeg zajedničkog proučavanja u narednom periodu. Vi ćete, naime, učiti kako da vam više nikad nijedan nastup ne propadne.

Ali, da biste išta naučili, važno je da se vaša nova grupa i posle prvog nastupa oseća pobednički, da čuju i osećte da je zajednica ispoštovala njihov napor! Pedagog je njihovo „eksterno oko“ i najrelevantniji glas iz publike. Nikada ne zaboravite da vam ovi mladi ljudi veruju i da su samo zbog poverenja, koje su izgradili prema vama, uopšte pristali da stanu na scenu i pred publiku.

Svaki drugi nastup biće bolji od prvog! Samo je važno da ne izneverite poverenje koje ste dobili.

Ukoliko vaš prvi nastup prođe uspešno – čestitajte omladini, ali nemojte biti previše oduševljeni. Na sledećem sastanku/radionici (dakle, ne nakon samog nastupa!) objasnite im da su imali mnogo sreće, ali da je ta sreća – početnička sreća i da će ih, u budućnosti, čekati još mnogo izazovnih nastupa i da na to treba da budu spremni.

Neposredna korist od vežbanja javnog nastupa jeste to što, između ostalog, podučavate mlade kako da se nose sa stresnim situacijama. Kako da kontrolišu adrenalin i ostanu pribrani, uprkos tremi ili stvarima koje ne idu uvek po planu. To je, ujedno, i ogromna korist od pozorišnog obrazovanja u odrastanju. Svaki javni nastup jeste stresna situacija, i baš zato – javni nastupi mogu da nam pomognu da naučimo da funkcionišemo u stresnim situacijama.

Zadatak dramskog pedagoga/pedagoškinje uvek je da tera kontru u odnosu na opšte mišljenje: ako cela zajednica govori da su mladi bili sjajni – slobodno ih iskritikujte, držeći se poštene argumentacije, bazirane na onim aspektima nastupa koji bi mogli da budu bolji.

Ali, ako je nastup bio debakl – pedagog/pedagoškinja imaju drugi zadatak: da nađu bar pet dobrih stvari u vezi sa propalim nastupom i da ne dozvole da se iko od učenika/ca razočara. Niti da se iko oseti krivim zbog objektivno lošeg nastupa.

Ova pravila ne važe samo za prvi javi nastup, već i za svaki sledeći nastup vaše ekipe.

Ako ste, ipak, svedočili potpunom brodolomu vašeg kluba, pokažite poštenje kapetana koji poslednji napušta brod! Ohrabrite vašu mladu posadu!

Objasnite im šta je, čak i u najgorim okolnostima, bilo dobro i preuzmite punu, ličnu odgovornost za stvari koje su bile loše. (Ne: „Treballo je da govorite glasnije!“ Nego: „Treballo je da vas naučim da govorite glasnije!“)

Reditelj/ka je kapetan broda. A dramski pedagog/pedagoškinja je kapetan broda čiju posadu čine mladi, ne-sigurni, zbunjeni i „istremirani“ mornari. Zadatak kapetana je da brod bezbedno dovede do luke. Ali, zadatak kapetana sa mladom posadom jeste da, u toku plovidbe, napravi mornare i mornarke dovoljno snažne za sve druge plovidbe u budućnosti.

Pedagozi/pedagoškinje vode brod čiju postavu čine mladi. Niste ovde da postavljate rekorde u brzini plovidbe, nego da pripremite vaše mornare i mornarke da budu podjednako dobri i mirni i kad je more mirno, ali i onda kada je bura.

U ovoj igri će uvek biti i vaša sujeta! Ali, zadržite tu svoju čudljivu igračku samo za sebe, jer vam je, ovog puta, poverena i jedna mnogo vrednija igračka – samopouzdanje vaših štićenika/ca!

Radite u njihovu, a ne u svoju korist – i skoro uvek ćete biti u pravu.

Zadatak dramskog pedagoga/škinje u sprovođenju lične verzije OK metoda jeste da svojoj grupi obezbedi kontinuiranu priliku za nastupe.

U tome će vam pomoći ako istovremeno razmišljate u tri pravca:

a) Pratite program vaše ustanove ili organizacije

Ukoliko ovog meseca imate premijeru, na primer Šekspirovog komada, na konferenciji za medije povodom premijere, vaš Omladinski klub može izvesti mali performans.

Ne budite previše ambiciozni! Dovoljno je samo da odaberete „najprigodnije” kostime iz vašeg postojećeg fundusa i da vaši mladi naprave „fundus reviju” na temu Šekspira.

Ako se ovo ispostavi kao moguće i lako izvodljivo, proširite vaše ambicije – kada već prave reviju kostima iz fundusa, mogli bi svi da kažu po jedan Šekspirov citat publici.

Prikupite Šekspirove citate i eto izvedbenog teksta za vežbanje! A evo i šarmantnog ad hoc programa koji će učiniti konferenciju u vašoj ustanovi nesvakidašnjom, a vašoj grupi dati priliku da istraži Šekspira. Tako će, uostalom, bolje razumeti i premijeru koja sledi na vašem repertoaru.

Ako vaša ustanova ima festival, vi imate grupu mladih koji će izvesti tematski performans na svečanom otvaranju ili zatvaranju. Ako vaša ustanova organizuje otvaranje izložbe, vaši mladi će na ulici izvesti tematski performans u vezi sa izložbom. Ako vaša ustanova organizuje svečanu akademiju, vaši mladi mogu da pripreme izvođenje prigodnih tekstova u okviru akademije.

I tako dalje i tome slično.

U Šabačkom pozorištu koristili smo i druge prilike za nastupe Omladinskog kluba.

Kada su u zvanične posete Gradu Šapcu i našoj ustanovi dolazile diplomatske delegacije, predstavnici važnih državnih ustanova ili, na primer – stranih kulturnih centara, organizovali bismo im razgovore sa našim Omladinskim klubom.

Za goste to je uvek bila izvanredna prilika da se sretnu sa zanimljivom grupom mladih ljudi (u zvaničnim posetama, veoma retko se čuje glas mladih!), a za naše članove/članice – to je uvek bila prilika da provežbaju svoje veštine prezentovanja, komunikacije, a često i engleski jezik.

Nekad je trema od engleskog jezika veća nego trema od svakog nastupa!

Ali, edukacija u kulturi uvek je bazirana na prevazilaženju treme.

Kada je u pitanju Omladinski klub Šabačkog pozorišta, pokazalo se da najveću tremu od govorenja engleskog u javnosti imaju mladi koji vrlo dobro govore ovaj jezik. Bilo je potrebno samo da dobiju priliku i ohrabrenje da svoje znanje pokažu negde van školske učionice.

Razgovarali su sa diplomatama, članovima i članicama Gradske uprave, predstavnicima drugih javnih ustanova Republike Srbije, ali su, takođe, i učestvovali u onlajn forumima mladih koje organizuje ASSITEJ International.

Ne samo da nikada nisu obrukali svoj grad ili ustanovu koja ih je delegirala, već su svaki put uspeali da prikažu sebe same u najboljem svetlu!

I to ponovo ima veze sa dramskim obrazovanjem u odrastanju, kao sa bitnim faktorom za prevazilaženje stresnih situacija u životu... Svi mi (pa čak i „najluđi profesionalci”) ponekad imamo tremu od javnog nastupa – trema može da znači da nam je zaista stalo, ali – trema je neuporedivo manja ukoliko znamo šta radimo i govorimo, a to ćemo znati samo ako se unapred dogovorimo oko toga kako i kome pričamo... Ako to isprobamo pred nekim kome verujemo, a dramski pedagog/škinja morali bi da budu osobe kojima se veruje, uspeh je zagarantovan.

Nikada nismo improvizovali!

Pred svaki javni razgovor, debatu i susret sa važnim gostima naše ustanove, provežbali smo svoja izlaganja i dobro se pripremili za razgovor o tematskom krugu koji ta izlaganja otvaraju.

Ukratko – vežbajte!

Pedagog je trener. To jest, pedagoškinja je trenerica.

Trenirajte članove svoje grupe da govore u javnosti. Nije bitno da li će oni sutra biti glumci ili rediteljke; šta god budu izabrali da studiraju a zatim i rade, taj posao će raditi bolje ako znaju kako se priprema javno izlaganje. Advokati, profesori, lekari, političari, socijalni radnici i radnice, novinari... pa, čak i zanatlije – svi će oni sutra biti bolji u svom poslu, ako se, kao mladi, treniraju da govore i uče da svoje javne nastupe spremaju unapred.

Dramska pedagogija, u izvesnom smislu, može se shvatiti i kao podučavanje mladih o tome kako da uče i da ono što su naučili predstave na najbolji mogući način.

Nemojte bežati ni od jedne prilike za prezentaciju, a ako takve prilike nema – onda je kreirajte!

b) Pratite aktivistički kalendar

Veoma jednostavno! Na internetu izguglajte kada se obeležavaju međunarodni i svetski dani vezani za razna društvena pitanja: Dan mladih; Svetski dan pozorišta; Svetski dan poezije; Svetski dan pozorišta za decu i mlade, Dan zdravlja; Osmi mart; Dan pobede nad fašizmom... Zatim, tu su svi dani borbe protiv raznih bolesti i društvenih anomalija; datumi vezani za ekologiju i očuvanje životne sredine.

Proverite kada su državni praznici koji vam mogu biti inspirativni, a posebno se informišite i o danima bitnim za istoriju vaše ustanove/organizacije.

Svaki od ovih dana može biti povod za nastup koji ćete pripremiti sa svojom mladom grupom.

Nemate obavezu da obeležite sve važne datume u godini, ali lični-aktivistički kalendar uvek je dobar izvor inspiracije.

Zajedno s grupom donesite odluku o tome koji su dani važni za vašu zajednicu.

c) Pratite zbivanja na široj kulturnoj sceni

Šta rade druge ustanove kulture u vašem okruženju, i kako vaša grupa može da se uključi ili referiše, nadoveže na ove programe?

Objasnićemo kroz primer. Omladinski klub Šabačkog pozorišta pripremao je programe za Noć muzeja. Pozorište nije muzej, ali Noć muzeja je velika, međunarodna kulturna manifestacija, u koju mogu da se uključe i druge ustanove.

U Šabačkom pozorištu Noć muzeja 2019. bila je izvedena u formatu „žive biblioteke” – članovi i članice Omladinskog kluba su bili „ljudi-knjige” koji publici predstavljaju svoja interesovanja i talente. U Noći muzeja otvorili smo veliku zgradu Šabačkog pozorišta i njene razne prostorije namenili za različite prezentacije. *U direktorskoj kancelariji Luka je držao celovečernji program predstavljanja i diskusije o svojoj omiljenoj seriji „Game of Thrones”. U Omladinskom klubu grupa devojaka je pričala o volontiranju i programima međunarodne razmene omladinskih organizacija u kojima su učestvovala. Na Maloj sceni Kaća je držala prezentaciju realnog aikida koji uspešno trenira, a na Velikoj sceni čitava grupa mladih je, zajedno sa glumcima i glumicama Šabačkog pozorišta, razgovarala o značaju dramske pedagogije i teatra u odrastanju... Istovremeno, u probnoj sali Džigi je sa publikom delio svoju strast ka kvizovima znanja, a Đole je u Glumačkom salonu gledao fudbal i glasno komentarisao utakmice. Publika je, na ulazu, birala sadržaj koji ih najviše privlači. Svi mladi koji nisu stigli da pripreme svoje prezentacije, vodili su publiku od jednog do drugog punktu u odnosu na preference svakog gledaoca.*

Program je bio izuzetno posećen i uspeo.
Jedna od najlepših stvari koje smo zajedno uradili.

Vreme pripreme: dva sastanka i jedna proba! Budžet za program: osveženje i slatkiši za ekipu, plus sitna rekvizita. Za dekor svake prostorije pobrinuli su se autori prezentacija uz podršku zaposlenih u Pozorištu.

Dakle, ako se vašem gradu događa nešto važno, vi uvek imate priliku da se u to zbivanje uključite sa sopstvenim programom.

Biblioteka organizuje književno veče posvećeno velikom pesniku!
Omladinski klub se javlja sa predlogom: recitovaćemo tri pesme ovog autora!

Grad organizuje proslavu državnog praznika na javnom mestu!
Omladinski klub ima predlog: mladi će pročitati svoje govore na temu... i tako dalje...

Budite dobro informisani i veoma fleksibilni!
Ne budite preterano ambiciozni; ne mora svaki program da bude vaše remek-delo!

Takođe, ukoliko ste odgovorni za ustanovu kulture koja ima Omladinski klub, budite uvek otvoreni za sve predloge vaših pedagoga/pedagoškinje!

...

Kada ste, u svoje razmišljanje, uključili sva tri ponuđena principa, savetujemo vam i sledeće: u svakoj aktivnosti programiranja rada Omladinskog kluba zadržite načela inkluzije, rodne ravnopravnosti i poštovanje za uzrast vaših članova.

Primer iz Šapca: organizovali smo mala druženja i nastupe za decu iz Osnovne škole „Sveti Sava” koju pohađaju učenici/ce sa invaliditetom ili posebnim potrebama u učenju i razvoju.

Učili smo kako da napravimo što bolji program za potrebe ove publike, a u tom procesu naučili smo i mnogo drugih podjednako važnih stvari.

Na inicijativu jednog od naših članova, tokom Dečje nedelje, nenajavljeno smo „upali” u jedno šabačko obdanište i proveli sat i po u igri sa decom pod nadzorom njihovog vaspitača.

U svakom momentu trudili smo se da naglašavamo važnost rodne ravnopravnosti i svake druge ravnopravnosti u društvu.

Takođe, ubrzo smo postali „ekipa od akcije”, uvek spremna da organizuje javni događaj.

Pomagali smo i drugim ustanovama kada im treba dodatan par ruku, očiju ili pomoć oko promocije događaja. Ali, to ne znači da je bilo koja od ovih aktivnosti bila obavezna! Zadatak pedagoga/pedagoškinje bio je da predstave aktivnost, a u nju bi se uključivali samo oni mladi koji to mogu i žele.

5 KOMUNIKACIJA SA RODITELJIMA I STARATELJIMA ČLANOVA/ICA GRUPE

Dobra pedagogija podrazumeva i korektnu, otvorenu i ljubaznu komunikaciju sa roditeljima/starateljima i drugim odraslim ljudima važnim u životu članova/članica vaše grupe.

Napravite prvi korak u uspostavljanju ove komunikacije, ali nemojte previše insistirati – roditelji i staratelji nisu obavezni da budu uključeni u vaš rad niti da ga konstantno nagledaju.

Kao i u školi – volontiranje je priprema mladih za svet odraslih i u tome treba da imaju izvesan stepen nezavisnosti od svojih porodica. Ipak, u svakom momentu, roditelji, staratelji i porodice vaših članova/ica treba da znaju da imaju otvorenu mogućnost da se informišu o tome gde su im deca i da nijedna aktivnost u kojoj njihovo dete učestvuje nije „tajna“ niti ih isključuje.

Posebno ukoliko u vašoj grupi ima maloletnih, već na prvom okupljanju grupe, predložite roditeljski sastanak. Odredite datum i vreme kada ćete se upoznati i porazgovarati sa roditeljima/starateljima maloletnih, ali i svih ostalih članova vaše grupe.

U slučaju Šabačkog pozorišta formalan roditeljski sastanak nikada se nije desio. Kada je pred grupu iznesen predlog o mogućnosti roditeljskog sastanka, većina mladih izjavila je da su njihovi roditelji već upoznati sa radom Omladinskog kluba, kao i da podržavaju članstvo svoje dece u ovoj grupi. Nekoliko članova naglasilo je da su ih upravo roditelji podstakli da se prijave na konkurs za Omladinski klub Pozorišta, kao i da su im roditelji prosledili linkove za prijavu.

To su bila vrlo dobre i ohrabrujuće vesti! Pre svega, zato što nam je bilo jasno da smo poziv iskomunicirali dobro i precizno, ali i zato što smo potvrdili da je Šabačko pozorište ustanova koja uživa ugled i poverenje u lokalnoj zajednici.

Zato smo mlade zamolili da roditeljima odnesu zvanično pismo iz Šabačkog pozorišta, kao i da nam ostave kontakte svojih roditelja/staratelja. U pismu smo ukratko objasnili principe rada naše grupe, ali i pozvali roditelje na dalju komunikaciju; u slučaju bilo kakvog pitanja, eventualnog problema ili sugestije, Pozorište i pedagog/škinja – uvek su tu i uvek su otvoreni za razgovor.

U narednom periodu smo roditelje i staratelje članova Omladinskog kluba upoznavali neformalno na predstavama i nastupima Omladinskog kluba.

Ipak, ovde treba naglasiti da je Šabac mali grad u kom se većina ljudi i porodica međusobno poznaje. To olakšava neformalan pristup u komunikaciji sa roditeljima i starateljima.

Naša je preporuka da se u većem gradu pobrinite da se bar jedan formalan roditeljski sastanak desi pod krovom vaše ustanove ili organizacije. Tako prevenirate nesporazume i eventualnu štetu koju bi oni mogli naneti vašoj grupi u slučaju nekog pedagoškog izazova ili problema.

U radu sa maloletnicima/maloletnicama često će vam biti potrebne pismene saglasnosti roditelja – recimo za objavljivanje slika i snimaka njihovog deteta; zatim za vođenje mladih ljudi na putovanja ili za njihovo učešće u programima koji nose izvesan rizik.

Oprezna osoba sada se pita: kakav rizik? Primera radi: Omladinski klub Šabačkog pozorišta imao je nesreću da se u svom radu upozna sa globalnom pandemijom zarazne bolesti.

U takvoj situaciji bilo nam je izrazito važno da su svi roditelji i staratelji naših članova/ica upoznati sa činjenicom da njihova deca, tokom volontiranja u Pozorištu, poštuju sve epidemiološke mere i propise, ali da – bez obzira na to, dolaze u kontakt sa drugim ljudima. Svi roditelji su potpisali ovu saglasnost, jer su – do tog trenutka, već bili apsolutno sigurni da je angažman njihove dece u Šabačkom pozorištu bezbedna, dobra i korisna aktivnost.

Takođe, kada su naši mladi učestvovali kao statisti/kinje u snimanju jednog muzičkog spota, produkcija spota je sastavila tekst roditeljske saglasnosti u kom su tačno i precizno opisane: poruka pesme, videa, sve političke implikacije i asocijacije koje spot treba da izazove kod gledalaca. Ovo je primer dobrog i odgovornog postupanja prema mladima i njihovim porodicama. Nemamo svi iste poglede na svet i ista očekivanja kada nam naše „veliko dete“ prijavi kako će se pojaviti u jednom muzičkom spotu. Nije isto ako je pitanju spot za dečju pesmicu o proleću ili za hip-hop pesmu koja kritički govori o društvu.

U svakom slučaju, uvek je dobro da smo svi unapred upoznati sa svim uslovima, pravilima i okolnostima. A svi – u ovom slučaju čine i odrasli ljudi, odnosno – roditelji i staratelji mladih sa kojima radite.

KAKO OSIGURATI REDOVAN I KONTINUIRAN RAD VAŠEG OMLADINSKOG KLUBA?

Naredni period, vezan za vaš pedagoški rad u kulturi, tiče se onog najbitnijeg za kontinuitet rada sa mladom grupom, ali i dnevni život vaše ustanove. Zapravo, tiče se stalnog prisustva i učešća vaših volontera/ki u dnevnom, redovnom životu institucije/organizacije u kojoj radite.

Od momenta kada ste se uverili da je vaša mlada grupa dorasla ozbiljnijim zadacima, najvažniji deo vašeg rada više nije vezan za interne radionice i probe.

Sada je potrebno da „lansirate” ideju o njihovom redovnom učešću u životu ustanove i stalnom spisku zaduženja svakog člana/članice vašeg kluba.

Zaduženja vaših volontera/ki jesu da budu prisutni na svakoj predstavi i rade male poslove vezene za organizaciju izvođenja: cepanje karata, razvođenje publike, garderoba za publiku, dežuranje na garderobi, redarski poslovi i slično.

Ogromna je verovatnoća da će mladi ove poslove umeti da izvedu i bez vas – bez vaše neprekidne kontrole i nadzora.

Šta više, ukoliko unutar grupe stvorite poverljivu i stimulativnu atmosferu, vaš Omladinski klub radiće sve da zaštiti interes i reputaciju ustanove u kojoj se okupljaju.

Ipak, kada se mladi „osamostale” u vršenju ovih poslića, veliki je posao koji očekuje pedagoga/ pedagoškinju kako im se grupa ne bi osula nakon tri programa.

Ovako izgleda spisak zaduženja za pedagoga/škinju u narednom periodu:

1) Čim u vašoj ustanovi izađe repertoar za naredni mesec, zakažite radni sastanak vašeg Omladinskog kluba. U odnosu na repertoar ustanove, napravite radni raspored vaše grupe.

Odnosno, napravite raspored radnih zaduženja vaših članova/ica u odnosu na male organizacione zadatke koje treba da obave. Za početak, predstavite im program koji sledi uz informacije koje imate o predstavama ili drugim događajima u vašoj ustanovi. Dozvolite im da postavite dodatna pitanja o sadržaju. Posebno predstavite autore, autorke i njihove biografije.

Zatim, zamolite vaše mlade prijatelje i saradnike/ce, da se obavežu oko dežurstava na svakoj pojedinačnoj predstavi, zakazanoj za naredni mesec ili nedelju... Ko kad dolazi? Šta tačno radi? Ko cepa karte, ko je razvodni-

ca ili razvodnik, ko iznosi cveće na binu, ko dežura na garderobi, ko pravi fotke sa predstave, ko pali Instagram live sa profila vaše ustanove i u kom tačno trenutku? ... i tako dalje.

Ako u vašoj ustanovi neki program gostuje, onda: ko je tu da sačeka gostujuće umetnike, ko im ide po kafu, ko je nadležan u slučaju da gosti i gošće imaju neke posebne zahteve o kojima treba obavestiti nadležne ljude, zaposlene u vašoj instituciji?

Što preciznije izdelite početna zaduženja, to je veća šansa da će sva biti izvedena bez greške.

Takođe, što bolje upoznate vaše volontere/ke sa kolektivom institucije i podelom zaduženja u okviru tog kolektiva, veća je šansa da ćete „mirno spavati” dok se organizaciono-logistički izazovi različitih programa rešavaju mimo vas. Čak i bez vašeg znanja.

Zaposleni članovi/ce vašeg kolektiva trebalo bi da su do sada upoznali mlade volontere/ke i vrlo je izvesno da će svako od zaposlenih ostvariti odnos poverenja prema bar jednoj mladoj osobi iz vaše grupe. Dajte punu podršku ovim saradnjama, jer one su ključne!

Bićete beskrajno ponosni kada budete čuli kako organizatorka vaše ustanove samostalno kontaktira vašu volonterku da joj objasni na šta treba da obrati pažnju prilikom večerašnje predstave... I još ponosniji kada čujete da je ton na jučerašnjem izvođenju predstave vodio vaš mladi volonter u dogovoru i uz nadzor zaposlenog tonca koji ga je obučio da uradi ovaj posao!

U slučaju bilo kakve greške, vi i vaši zaposleni ste tu da grešku omladinaca/ki blagovremeno ispravite.

Volonteri/ke imaju samo jedan zadatak: da vas obaveste o eventualnim izazovima koje gostujuća ili domaća ekipa ima, a koje oni, kao pojedinci ili omladinska grupa, nisu u stanju da reše samostalno, ili nisu sigurni da mogu da je reše.

2) Kao što vodite sastanke pre programa, vodite i sastanke posle programa! Zajedno sredite svoje utiske o programima i odgovorite na pitanja koja ti programi postavljaju.

Uvek pitajte vašu grupu kako im se dopala predstava ili drugi program koji su videli. Ali, pitajte ih kako im se dopalo, tako da ih ne pitate kako im se dopalo! Pitanje: kako ti se dopalo – nosi nedovoljno jasne odgovore.

Pitajte ih, zapravo, šta su njihovi prvi utisci, ali ih pitajte i šta je glavna tema, šta je ideja, koji motivi su značajni u tom umetničkom delu; šta je priča/fabula, kako bi oni opisali likove; kako misle da je svaki od glumaca doneo pojedini lik i šta su – za njih lično, bili najemotivniji momenti/scene u predstavi?

Podrazumeva se da ćete ih prethodno upoznati sa svim ovim pojmovima, vezanim za dramaturgiju, režiju i glumu.

I ovde je od najveće važnosti da vi kao pedagog/škinja ostanete OBJEKTIVNI.

Dakle, nećete se ljutiti i ubeđivati ukoliko vaši mladi prijatelji/ce misle da je pojedini program bio debakl vaše ustanove. Umesto toga, saslušajte njihove kritike, usmeravajte ih da budu konstruktivni u raspravi, a sve relevantne komentare zabeležite, jer ono što vaši mladi saradnici/ce govore, verovatno je opšti stav sve vaše mlade publike. Ustanovi u kojoj radite može biti veoma korisno da bude detaljno upućena u sud ove uzrasne grupe svojih gledalaca.

Ukoliko procenite da su mladi preterano kritički orijentisani, a da im fali znanja da razumeju izvesnu predstavu/program, njegov koncept, značaj i mesto na repertoaru, vaša je pedagoška obaveza da im pružite sopstvenu interpretaciju onoga što ste videli; da objasnite zašto su takvi (recimo: manje dopadljivi) programi važni za vašu instituciju i kakav uticaj oni prave na društvo i kontekst umetnosti/kulture kojim se vaša ustanova bavi.

Ova uloga često zna da bude veoma izazovna za pedagoga/škinju, jer potrebno je da branite i „predajete“, odnosno da mlade podučavate, čak i o onim umetničkim konceptima koji vama lično nisu bliski.

Ali, baš u tome je poenta rada Omladinskih klubova u ustanovama kulture: da objasnimo mladima da su kulturne potrebe različitih društvenih grupa drugačije, a da je obaveza javnih ustanova da ih zadovolje – sve, držeći se minimalnog načela dobrog ukusa i maksimalnog uvažavanja svake umetničke ideje iskazane u pojedinoj predstavi ili programu.

Onda kada ste sigurni da su to svi iz vaše grupe razumeli i da su o tome iskazali svoje mišljenje, slobodni ste da i vi iskažete lični stav... Ali, nikada nemojte biti ostrašćeni ili isključivi!

Radionice i sastanke posvećene analizi programa vaše ustanove uvek završite istom igricom: podelite grupu u parove ili trojke i dajte im zadatak da, u pet minuta, osmisle reklamu za program koji su pogledali i analizirali zajedno sa vama.

Snimajte ili beležite važne poente iz ovih vežbi!

Premda ste pedagog/škinja, vašim mladim prijateljima i saradnicama, ne smete nametati svoje lično mišljenje. Smete da ga sugerišete, a razliku između nametanja i sugerisanja napraviće isključivo vaš stil komunikacije. I to je sledeća najvažnija stvar na kojoj treba da radite!

3) Vodite računa o stilu svoje komunikacije sa mladima, kao i o načinu na koji javno komunicirate programe vaše omladinske grupe.

NIKADA u javnoj komunikaciji nemojte mlade nazivati „decom“, „klincima“ ili „klincezama“.

Iako odrasle osobe ove izraze često upotrebljavaju iz ljubavi i s velikom nežnošću, izraz je apsolutno neprimeren. Netačan je, može biti uvredljiv, pa čak i štetan.

Kao prvo, deca i mladi nisu ista društvena grupa. A zatim, vaš je pedagoški cilj da ovoj „deci“ date priliku da dokažu da više nisu deca.

Dakle, uvek govorimo: MLADI. Govorimo: mladići, devojke ili omladina.

„Deca“ mogu biti samo u internim razgovorima, mada je najbolje – ni tada.⁵

Stil komunikacije dramskog pedagoga/škinje sa grupom koju vodi uvek je:

- nenasilan,
- otvoren,
- pun uvažavanja za sve sagovornike/ce,
- inkluzivan,
- sa jednakim poštovanjem za sve učesnike/ce u razgovoru.

Ujedno to je i najvažniji talenat dramskog pedagoga/škinje.

Vežbajte taj stil komunikacije, dok ne postane vaša druga priroda.

Biće vam stalno potreban, u radu s mladima, a vrlo korisan i u svim drugim situacijama.

4) Nezavisno od repertoara ustanove organizujete redovne interne radionice Omladinskog kluba.

Nekoliko predloga:

- Odaberite od pet do deset savremenih komada, eseja ili druge literature, koju ćete zajedno čitati i analizirati. Ukoliko je vaša ustanova – pozorište, najbolje je da odaberete dramske tekstove koji su: a) vama lično važni i inspirativni ili b) predstavljaju neupitne klasike dramske baštine i literature.

Podelite uloge tokom čitanja, zajedno čitajte, naravno – naglas; igrajte se, glumite, glumatajte, šmirajte, menjajte uloge i improvizujte! Na kraju svakog čitanja ostavite vreme za razgovor o tekstu koji ste pročitali.

Ukoliko se desi da neki tekst na grupu ostavi poseban utisak, razmislite o tome da upriličite javno čitanje ili čak i predstavu u izvođenju Omladinskog kluba.

- Sami ili u dogovoru sa grupom napravite izbor filmova koje ćete zajedno gledati. U danima kada u vašoj ustanovi nema drugih programa, potražite projektor i projekciono platno i napravite „privatni bioskop“ za vaše mlade volontere/ke. Ako možete da im omogućite i kokice – i to je super, samo se potrudite da sala ustanove nakon OK projekcija ostane čista.

⁵ Čak i u internoj komunikaciji sa vašom omladinskom grupom biće bolje da izbegavate izraz „deca“. Autorka ovog priručnika, u internim razgovorima sa Omladinskim klubom Šabačkog pozorišta, ponekad je koristila ijekavsku varijantu – „djecu“... Ali, uglavnom ih je nazivala „Okejčići“ i „Okejčičke“. Ohrabrujemo pedagoge/škinje da izmisle svoj, lični termin za oslovljavanje mladih iz grupe. To grupi može dodati na identitetu, osećaju pripadnosti i osećaju povezanosti sa pedagogom/škinjom, a da se pritom izbegne sasvim neadekvatan termin „deca“.

Kao i nakon čitanja dramskih tekstova, ukoliko zaključite da vaša grupa ima nepodeljene simpatije za neki film, organizujte javnu projekciju na koju će vaši volonteri/ke moći da pozovu svoje prijatelje. Najelokvetnijem članu/ici grupe dajte da spremi uvodnu reč, a najkomunikativijem/joj članu ili članici dodelite zadatak da nakon filma moderiraju diskusiju sa vršnjacima i drugom publikom.

Nazovite ovaj program *OK BIOSKOP* ili već kako god vaša grupa smisli.

5) Pitajte vaše mlade pijatelje/ice i kolege o tome šta su programi koje bi oni sami voleli da izvedu, programiraju i organizuju.

Karaoke, pesničke večeri, živa biblioteka, čitanje ljubavnih pisama, tribina sa instagram influenserima ili razgovor o produkciji sadržaja za TikTok – sve je to super! Vaši mladi prijatelji/ce imaju bezbroj ideja, ali je malo verovatno da će ih „izgurati“ bez vaše podrške. Dakle, gurajte sa njima i za njih!

Usmeravajte ih, podržavajte, ali najviše – učinite sve da programi Omladinskog kluba dobiju mesto u vašoj ustanovi i na njenom repertoaru.

Dajte im punu podršku u realizaciji ovih planova i dogovorite sa ustanovom da ove večeri budu večeri vašeg Omladinskog kluba; najavljene u programu institucije i održane uz podršku i učešće zaposlenih u ustanovi.

Podržavajte i nadgledajte ukupnu organizaciju, ali se trudite da se ne mešate više nego što je neophodno. Budite kao sigurnosna mreža koja se ne vidi golim okom, ali koja je dovoljno čvrsta da ih zadrži, ako, i onda kada, atmosfera na ovim programima počne da pada.

6) Uključite omladinu u promociju programa i organizaciju pratećih programa u vašoj ustanovi.

Pred svaku premijeru ili važan program u ustanovi održite radionicu vezanu za pronalaženje kreativnih rešenja na temu: kako pozorište i volonteri/ke treba da izgledaju u noći premijere, koja muzika se pušta za žurki posle predstave/programa i šta su načini da čitava vaša ustanova dobije poseban identitet povezan sa programom koji se te večeri održava.

Bićete iznenađeni!

Vrlo prijatno iznenađeni kreativnim idejama vaših mladih saradnika/ca. U toku radionice svedite njihove ideje na okvire moguće u realizaciji, a zatim samo gledajte i uživajte, dok mladi kidaju reprezentaciju vaše ustanove u široj javnosti.

7) Uključite mlade u glavne programe vaše ustanove! Sve umetnike, umetnice, autore i autorke ili kreativne saradnike vaše ustanove blagovremeno obavestite o tome da, u okviru vašeg kolektiva, postoji i Omladinski klub.

Nikoga ni na šta ne obavezujte, nikoga nemojte da molite da radi sa mladima, ali... Ako entuzijastično objasnite koncept ovog omladinskog programa, devet od deset umetnika/ca – u tome će prepoznati potencijal i videti izazov!

Gostujući umetnici/ce vrlo verovatno će naći način da neobični „ljudski resurs“ vaše institucije upotrebe kao učesnike/ce u programu na kome rade. Neko će ih angažovati kao dramske padagoge/škinje u predstavama za decu; neko ih postaviti kao antički hor; neko kao sporedne glumce ili statiste u svojoj predstavi; neko kao ekipu koja snima OFF-ove, a nekome će biti potrebni asistenti režije ili dramaturgije, ljudi koji snimaju i transkribuju snimke glumačkih improvizacija na probama, pomoćnici vezani za rad kostimografa i scenografa, zatim dodatna rada snaga za dekoraterske poslove u toku predstave.

U slučaju Šabačkog pozorišta imali smo nekoliko mladih koji su radili poslove suflera, jer su u tome videli dobru priliku da isprate čitav proces proba dramske predstave.

Ogromna je šansa da će svako od vaših umetničkih saradnika/ca naći način da inkorporira mlade u rad na svom novom projektu u vašoj ustanovi/organizaciji. Ohrabrujte vaš Omladinski klub da se punim srcem, u punom gasu uključi u sve ove projekte!

Kada je u pitanju Šabačko pozorište, Omladinski klub imao je fantastičnu priliku da se uključi u rad na predstavi „Bela Griva“ rediteljke Irene Ristić⁶. U ovoj nesvakidašnjoj predstavi članovi i članice Omladinskog kluba učestvovali su kao izvođači, dramski pedagozi/škinje i asistenti koji organizuju dečju publiku, vodeći ih između prostornih punktova na kojima glumici izvode scene. Ova predstava doživela je veliki uspeh i prepoznavanje u stručnoj zajednici, pa je tako bila i prilika da naš Omladinski klub redovno nastupa, putuje na festivale i gostovanja.

Naša „Bela Griva“ dobila je dve nagrade na „Malom Joakimu“, bila je predstava u fokusu „Bitef Polifonije“, a bila je selektovana i za izvođenje na Malom MESS-u u Sarajevu. Nažalost, epidemija je prekinula festivalsku ekspanziju ove predstave, ali je ona, sudeći po prvoj (i, nažalost, jednoj) sezoni njenog izvođenja, istovremeno naišla na odlične stručne kritike i reakcije publike.

8) Ukoliko imate bilo kakvu budžetsku mogućnost, trudite se da članovima i članicama Omladinskog kluba za rad u procesu koji se tiče osnovne delatnosti vaše ustanove obezbedite volontersku nadoknadu.

Volonterska nadoknada nije honorar.

To je nadoknada troškova koje mladi imaju kada posvete vreme vašoj ustanovi. Čak i onda kada procenjujete da vaši mladi saradnici/ce dolaze iz porodica za koje volonterska naknada ne predstavlja važan faktor, imajte u vidu da je uloga Omladinskog kluba da mlade uvede u sistem, a da je pravičan sistem nadoknade za uloženi rad važna lekcija.

⁶ Dramaturškinja: Tijana Grumić; scenograf i kostimograf: Dragan Protić iz grupe Škart; kompozitor: Boris Mladenović.

Oni su volonteri i volonterke u smislu da za vašu ustanovu rade male poslove, ali onda kada ti poslovi podrazumevaju izlazak na scenu, put na gostovanje ili važnu ulogu u logistici igranja vaše predstave, ustanova im duguje barem simboličnu nadoknadu.

9) Ne uskraćujte mladima *Festivale i sve druge „rolerkostere“*. U svakoj ustanovi ili organizaciji koja se bavi kulturom najmanje jednom godišnje postoji neki festival. Odnosno, neki program ili veoma važan događaj koji uključuje mnogo gostiju, gust raspored, pojačanu posećenost i potrebu da sve bude organizovano na najbolji mogući način.

Ovo su najvažniji momenti ne samo za vašu ustanovu, nego i za mlade koje vaša ustanova okuplja!

Potrudite se da, u susret ovim događajima, organizujete posebne radionice kao i da vašim mladima, u vreme trajanja takvih programa, obezbedite hranu, piće, brendirane majice i druge suvenire; vrhunski preciznu podelu dužnosti unutar njihovog tima i posebne aktivnosti posvećene njihovom team-bulidingu i nagradi za obavljeni posao.

Čak i odraslim, iskusnim kulturnim radnicima i radnicama, boravak i rad na velikim festivalima predstavlja izazov i avanturu. A zamislite sve to isto, ali da imate sedamnaest godina!

Festivali se, između ostalog, prave upravo za i zbog ljudi koji na njima volontiraju!

Centrirajte plan rada vašeg Omladinskog kluba oko ključnih i najvećih događaja na vašem repertoaru. Uostalom, tada vam je pomoć najpotrebnija. A vrstu pomoći koju tražite mogu vam dati samo mladi ljudi koji vam veruju i mladi u koje vi imate puno poverenje.

10) Budite spremni na rešavanje pedagoških izazova i situacija kad god se oni pojave u radu vaše grupe.

Ma koliko dobro i savesno radili sa mladima, moguće je da će se u vašem radu pojaviti ozbiljni problemi i razne nepredviđene okolnosti ili događaji na koje morate hitno da reagujete.

Ovi problemi mogu biti vezani za:

- zloupotrebu alkohola i psihoaktivnih supstanci od strane članova Omladinskog kluba;
- slučajeve vršnjačkog nasilja među mladima ili nasilja između mladih i drugih lica uključenih u život i rad ustanove (zaposleni, publika, itd);
- seksualno uznemiravanje (unutar vršnjačke grupe ili od strane odraslih uključenih u rad ustanove);
- nesmotreno ili neprimereno ponašanje članova Omladinskog kluba na nekom programu, u javnosti ili unutar internog rada grupe;
- lične sukobe između vršnjaka u grupi, a koji mogu ugroziti rad čitave grupe;
- lične i porodične probleme članova/ica grupe, koji mogu dovesti u pitanje održavanje vaših programa, ukupan rad grupe, ali možda i opštu dobrobit mlade osobe sa kojom radite.

Pedagog i ustanova moraju zajednički biti spremni na sve ovakve situacije. Zato je od velike koristi da unapred razmislite o načinima prevencije neželjenih događaja, ali i o protokolima po kojima se postupa u slučaju da se neke neželjene stvari ipak dogode.

Više je nego poželjno da sastavite pravila i kodeks ponašanja članova vašeg kluba, kao i Pravilnik o radu Omladinskog kluba, kojim vaša ustanova/oranizacija određuje niz pravila postupanja u neželjenim i nepredviđenim situacijama.

Ako se ipak desi neka nepovoljna okolnost koju niste predvideli, od najveće važnosti je da ODMAH REAGUJETE i da pedagog/škinja odmah obaveste odgovorna lica ustanove/organizacije o situaciji koja je nastala. Najbolje pismenim putem.

Ne skrivajte probleme da biste spasili reputaciju ustanove, jer to je način da ih učinite većim.

O svim eventualnim problemima razgovarajte otvoreno sa celom grupom.

Ako je potrebno, u rešavanje problema uključite zaposlene u instituciji, odgovorna lica, roditelje ili nadležne ustanove (na primer: policiju, ako sled neželjenih događaja može da utiče na bezbednost članova/ice vaše grupe, ustanove ili njene publike).

Najbolji način prevencije ovakvih događaja jeste izgrađivanje poverljivog odnosa i osećaja odgovornosti u omladinskoj grupi koju vodite.

Ali, nekada sva prevencija može da zakaže. Ukoliko se to dogodi, najvažnije je da reagujete bez odlaganja uz potpunu transparentnost i uključivanje svih potencijalno zainteresovanih aktera (zaposlenih u ustanovi, roditelja i tako dalje). Zapamtite da svaki problem ima rešenje, ali da rešenje zavisi od volje da se problem reši. Uvek pokažite volju i preuzmite punu odgovornost za problem koji je nastao!

Takođe, budite oprezni i pažljivo pratite dešavanja u vašoj grupi i dinamiku odnosa svih njenih članova. Isto tako, pratite ponašanje pojedinaca; ukoliko neko bez objašnjenja odustane od rada u grupi, proverite gde je, kako je i šta radi. Uverite se da razlozi nečijeg povlačenja nisu sukobi ili druga neprijatna događaja u grupi koja možda niste primetili.

Treći deo:
ZAŠTO?

ZAŠTO SU EDUKATIVNI PROGRAMI U USTANOVAMA KULTURE VAŽNI ZA MLADE?

Ako se do sada niste uverili, najbolje je da pozovemo mlade da vam to sami objasne.

Ovo su iskustva članova i članica Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta!

DALI SMO ŽIVOST GRADU, PRIBLIŽILI SMO GRAĐANE POZORIŠTU

Omladinski klub je bio posebno mesto za nas „male ljude“ u tinejdžersko-adolescentskom periodu. U njemu je zajednički funkcionisalo između 20-30 volontera, srednjoškolaca; takoreći: kolektiv u kome je svako od nas pomagao pozorištu, ali pri tom niko nije gubio individualnost.

Svako je bio slobodan da iznese svoj predlog zarad dobra kolektiva. Tako smo svom gradu dali neku „život“, takoreći: približili smo građane pozorištu preko naše mladalačke energije koja je bila uočljiva.

Najzanimljiviji naši radovi su meni lično, u većini slučajeva, bili vezani za decu. Recimo: priprema đaka prva-ka za školske klupe; plesna tačka koju smo izveli za decu sa posebnim potrebama, zatim dve novogodišnje predstave u kojima smo igrali zajedno sa iskusnim glumcima, kao i „Bela Griva“ – predstava sa kojom smo imali uspešna gostovanja.

Takođe, bila je posebna naša organizacija Noći muzeja, jer smo gradu ponudili nešto novo i drugačije. Mislim da je i festival Pozorišno proleće bio vrhunski organizovan, gde niko od nas nije posrnuo i gde smo svi pomagali jedni drugima da izguramo festival takvog renomea.

Organizacija žurki posle premijera su takođe bile naša specijalnost, ali i dizanje atmosfere.

Iskustvo iz Omladinskog kluba mi je zasigurno pomoglo da postanem kritički pozorišni gledalac, a zatim je unapredilo moje konverzacije sa ostalim ljudima. Unapredio sam dikciju i način ponašanja na sceni, uz pomoć – kako glumaca, tako i tehničkog tima Šabačkog pozorišta, a najveća podrška nam je direktorka pozorišta – kad god i gde god je trebalo.

Te dve godine su bile predivno iskustvo za mene i smatram da bi svako pozorište u našoj zemlji trebalo da ima ovakav koncept rada sa mladim ljudima, pre svega zbog toga što će ih skloniti sa ulice, i napraviti od njih pozorišnu publiku koja ima svest o kulturi – što nije zanemarljiva stvar.

NIKADA NAM NIJE BILO DOSADNO

Omladinski klub je za mene predstavljao mesto gde sam uvek mogla da dođem kada mi nestane osmeh sa lica. Tamo smo ga vraćali!

Nikada nam nije bilo dosadno, a radionice na kojima smo – sigurna sam – uživali i sa nestrpljenjem čekali, svi pamtimo sa osmehom na licu.

Atmosfera u našem klubu je uvek bila fantastična, a šanse da nam bilo šta to pokvari nisu postojale! Pored radionica, bili smo tu i za predstave – pomagali smo u sali, dočekivali i smeštali posetioce, bez problema. Zaista se videlo da među nama nije bilo osobe koja nije uživala u svemu što smo radili.

Kao najdraža sećanja sigurno ću pamtiti pozorišne radionice, probe za našu predstavu i snimanje spota za Marčela. Kada sam saznala da ćemo snimati spot sa hip-hop zvezdom, bila sam zaista uzbuđena, a dan snimanja mi je bio posebno zabavan. Iako su i probe i čitav dan na snimanju spota znali da budu umarajući, zabava i atmosfera potisnu sav napor, pa smo sa lakoćom završavali sve poverene zadatke.

U Omladinskom klubu imali smo priliku da zaista naučimo dosta toga. Pored svega što smo radili zajedno, naša pedagoškinja je uvek bila tu za nas kada nam treba osoba za razgovor i kada smo u bilo kakvoj dilemi.

Što se kasnijeg obrazovanja tiče, Omladinski klub me definitivno naučio da sarađujem sa drugim ljudima i da grupa može funkcionisati kao jedno.

EMANCIPACIJA – REČ KOJU NIKADA PRE NISAM ČUO

Uvek se setim jednog mog dolaska kući. Volontirao sam negde i vraćao se kući biciklom, u nekom melanholičnom raspoloženju i gledao u zalazak sunca... Da, sve je to super, družiš se i volontiraš, ali toliko radiš na svojim umetničkim talentima, a nemaš nikakve opcije da to pokažeš.

Godina 2018. je zato jedna od mojih najsrećnijih godina, jer sam upisao Umetničku školu i počeo da radim na mnogim stvarima koje me zaista zanimaju – mada, mene malo stvari ne zanima.

Sećam se da sam se vraćao sa volontiranja na Šabačkom letnjem festivalu i video neku zanimljivu tribinu – događaj sa imenom *Zona Novog Optimizma*. Mom srcu je baš to bilo potrebno. Optimizam i jedna pozitivna zona gde ću se osećati sigurno.

A onda sam video i najdivniji poziv na svetu! Glasio je: ako voliš da radiš sve što inače radiš u životu, zanima te – sve što mene inače zanima u životu, i ako želim da uživam u učestvovanju u stvaranju umetnosti... da se prijavim! DA, okej, da li sanjam, zapitao sam se?!

A, takođe, pored tribine je postojala i predstava koja je imala zanimljiv naziv i to me je dodatno privuklo.

Sećam se te tribine i zauvek će mi ostati u sećanju reč koju nikada do pre nisam čuo. EMANCIPACIJA.

Tako sam bio zadivljen iskorišćenim rečima u toj tribini, prikupljenom znanju, motivaciji i energiji koju sam tamo pokupio, tako da sam presrećan. Naravno, poslao sam prijavu i čekao odgovor. Bio sam na poslu, a na posao retko kada nosim telefon, ali eto, nosio sam ga u pravom trenutku i dobio sam poziv u kom su mi rekli da sam prošao prvi krug prijema u OK.

Bio sam presrećan. Meni je srce htelo da iskoči koliko sam bio uzbuđen i počastvovan.

Bio sam poslednji na audiciji i bilo mi je jako dosadno da čekam red da uđem. Na audiciji sam pevao pesmu od Vitni Hjuston, u to vreme moju omiljenu pesmu. „Najveća ljubav je ljubav kad počneš da voliš sebe.” Vitni je bila je u pravu. Taj dan je označio početak moje ljubavi prema samom sebi. Tada je bila mala, ali je rasla sa svakim našim susretom nakon mog prolaska na audiciji u OK.

Šta je meni značio OK? Sve!

Naučio sam da pričam nakon godina ćutanja. Imao sam šansu da pokažem šta sve znam. Da učestvujem u pripremi, procesima i performansima. Da se družim sa hrabrim ljudima i naučim kako da budem hrabar. Da se družim i pokažem koliko mi je drago što imam te ljude oko sebe.

Lepe stvari kratko traju... Ali, ja sam presrećan i zbog te dve godine koje smo zajedno proveli. To je ogroman period. Do nekog sledećeg viđenja... Ali, što bi Maraja Keri rekla: „Još uvek verujem da ćemo se jednom ponovo pronaći u ljubavi. Zaista”.

ŽIVOTNI PUT U IZGRADNJI

Kada sam jednom prilikom, po preporuci bliskog prijatelja, otišao na predstavu i radionicu u Šabačko pozorište, ni na kraj pameti mi nije bila misao da će jedan postupak po principu – „zašto da ne, nemam pametnija posla“, značajno uticati i gotovo temeljno promeniti tok mog tinejdžerskog doba.

Omladinski klub Šabačkog pozorišta je predstavljao svojevrsan produžetak institucije samog pozorišta i njegovo mladalačko krilo, odnosno njegov podmladak.

Međutim, kada govorimo o neformalnom kontekstu, *OK* je pre svega bio jedan skup mladih ljudi koji su želeli (vođeni različiti motivacijama) da budu prisutni u aktivnostima ne samo pozorišta, nego i drugih kulturnih događaja i institucija u gradu Šapcu. To je bio skup momaka i devojaka koji su bili spremni da deo svog vremena i deo svoje energije preusmere na rad koji bi bio ne samo za dobrobit zajednice, nego i za razvoj njihovih ličnosti.

Naravno, pored mogućnosti da direktno učestvujemo u radu institucionalizovanog pozorišta (državne ustanove koja je po svojoj prirodi konzervativna i troma), mi smo dobili priliku da kroz razne radionice koje su uključivale mnoge dramsko-pedagoško-psihološke metode malo bolje upoznamo našu zajednicu komunicirajući sa našim vršnjacima, a samim tim da u tom upoznavanju sa drugima otkrijemo neki skriveni nesvesni deo samih sebe.

Mi, kao članovi i članice omladinskog kluba, nismo dobili samo priliku da budemo volonteri i pomagači zaposlenima u pozorištu. Dobili smo mogućnost da budemo kulturni stvaraoci, da budemo dramaturzi, producenti, glumci, neka vrsta mladih kulturnih aktivista i radnika i radnica u kulturi. Veoma je važno istaći da smo radili rame uz rame sa profesionalnim glumcima, rediteljima, dramaturzima, producentima, menadžerima u kulturi od kojih su neki predavači na umetničkim akademijama u Republici Srbiji i imaju zavidne karijere iza sebe.

Kada je u pitanju rad u grupi i kada tu grupu čine adolescenti, logično je da će biti različitih vrsta interakcija i međusobnih odnosa sa svim svojim negativnim i pozitivnim stranama.

Zato je *OK* pre svega bio životna škola. Platforma za učenje ljudskosti, profesionalnosti, ali i empatije i solidarnosti. To ne znači da je bio harmonična zajednica u kojoj su svi voleli jedni druge i bili bliski prijatelji. Ali su se sve razlike i prepreke prevazilazile kada se ispred nas postavi zadatak.

Ono na što sam ja lično ponosan, kao nekadašnji član kluba, jeste činjenica da su se mnoge moje koleginice i kolege (ako mogu tako da ih nazovem) odlučile na umetnički put, odnosno na karijeru radnika i radnica u kulturi.

Za umetničko stvaralaštvo nije potrebno formalno obrazovanje, tako da se ne može isključiti mogućnost da i mi, koji se školujemo u drugim akademskim disciplinama i u drugim profesijama, jednog dana postanemo stvaraoci i ponovo se vratimo na taj put (motivisani iskustvom iz Kluba).

Gledano iz strogo subjektivne perspektive, iskustva doživljena u *OK* teško se mogu preneti u pisanoj formi. Neke stvari se moraju iskusiti na vlastitoj koži.

Kolegijalna atmosfera, siguran prostor za ispoljavanje ideja i kreativne energije, svetla reflektora, aplauz i osmesi publike, rad sa tehničkim i dekoraterskim timovima, adrenalin i trka sa rokovima i rasporedima, direktno učestvovanje u procesu postavljanja jednog komada od čitalačkih probi do izvođenja...

Sve navedeno se u mom mozgu urezalo kao izuzetno jaka emocija. Stanje u kome izgubiš pojam o vremenu zato što si u potpunosti koncentrisan na to što radiš. Valjda je to ono što ljudi nazivaju smislom. To je bio *OK* u najlepšem periodu mog života – svrha, smisao.

Pozorište je u tom periodu bila moja druga kuća. Prostor u kome sam se osećao potpuno slobodno i doživeo iskustva koja su imala formativni značaj u građenju mene kao mlade odrasle osobe. Ono što je za posvećenog vernika bila njegova bogomolja – to je za mene bilo Šabačko pozorište.

Taj dug verovatno nikada neću moći da vratim – ni našoj pedagoškinji, ni svim drugim ljudima sa kojima sam sarađivao, ma gde oni bili sada i šta god mislili o meni lično.

I danas, kada me put nanese u moj rodni Šabac, obavezno zastanem ispred zgrade pozorišta. Ali samo na sekund-dva. Nasmеšim se i nastavim dalje. Uspomene iz prošlosti su divne, ali fiksacija za njih može imati negativne posledice. Ta zgrada i sve što sam u njoj doživeo čini važnu deonicu mog životnog puta. A on je tek u izgradnji. I ko zna gde vodi...

PRODOR GRADA U POZORIŠTE

Omladinski klub je bila aktivnost u okviru pozorišta koja je okupila srednjoškolce iz različitih škola sa istim interesovanjima u cilju rada sa mladima. Za mali grad u kom se svi znamo a opet i ne znamo, takva vrsta poznanstava bila je neprocenjiva. Prilika da budemo upućeni jedni na druge i zajedno učestvujemo u različitom broju aktivnosti sigurna sam da je svakoga bar na momenat izmestila iz zone komfora i okrenula ka nečem novom.

Za vreme volontiranja u klubu upoznala sam ljude sa kojima sam i danas u kontaktu, saznala za jednu novu paletu profesija i osetila napredak u odnosu na početak. Uživala sam u organizaciji festivala, interaktivnim radionicama na kojima smo izlagali mišljenja, i o istim, u velikoj meri, diskutovali, ali i u svakodnevnim aktivnostima pozorišta. Recimo, meni je na nedeljnom nivou bilo zadovoljstvo da prisustvujem puštanju publike u foaje.

Mislim da bih to mogla najbolje da objasnim navođenjem slogana našeg pozorišta u vreme postojanja kluba: „Grad su ljudi, grad je pozorište”. Uvek sam želela da osetim buku koju stvara prodor grada u pozorište i onaj neposredni deo pre toga. U foajeu je prvo samo prigušeno svetlo i otvorena vrata sale koja će uskoro ispričati priču, a ja sam u tom procesu imala da ponudim po jednu verziju priče o svakoj osobi koja ka toj istoj sali korača. To me je uvek navodilo da razmišljam.

U Klubu sam saznala za nove stvari i to me je podstaklo da preispitujem svoje želje, ambicije i afinitete i mislim da su me upravo te naizmenične epizode u mojoj glavi dovele do ovoga što danas studiram. Nije konkretno vezano za pozorište, ali za ljude i društvo svakako jeste.

OK nas je sve uverio da je naše mišljenje važno. I što je najvažnije – niko nam nije rekao „treba da imate kritičko mišljenje” ili „na vama svet ostaje” i slične floskule, već su nam dali sredstva da isto kreiramo.

Svakodnevnim podsticanjem da razmišljamo o svetu oko sebe naučili smo nešto više o svetu, ali i o sebi.

EKIPA KOJA STAVLJA TAČKU NA KRAJ REČENICE

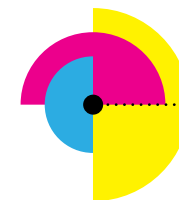
Ne postoji priručnik koji može da predstavi način na koji je energija kružila u našem Omladinskom klubu. Spoj različitih generacija, gomile ideja i entuzijazma, nikada nije izneverio nijedan projekat koji smo započeli. Postali smo princeze i prinčevi dedlajna, ali smo uvek bili ekipa koja stavlja tačku na kraju rečenice.

A imajte u vidu da je rečenica skup reči koje imaju neki smisao...

Svi smo mi reči!

Osmislimo se!

(Napomena: Marko Ribić, autor poslednjeg priloga, u Omladinskom klubu Šabačkog pozorišta radio je kao koordinator volontera, facilitator brojnih radionica i pedagoški asistent. Jedan je od članova ovog Kluba koji je odlučio da školovanje nastavi na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu).

Proba za nastup u okviru Dečije nedelje, oktobar 2018.
Omladinski klub Šabačkog pozorišta sprema se za posetu Osnovnoj školi "Sveti Sava".

Kao što smo napomenuli u uvodnim delovima ovog priručnika, OK metod je produkciona ideja koju pedagozi i pedagoškinje treba da sprovedu po svojoj meri i ukusu, u odnosu na sopstvena znanja i vrednosti. Zato u ovoj publikaciji gostuju i dramski pedagozi čiji rad ASSITEJ smatra kvalitetnim i značajnim.

U tekstovima koje smo od njih naručili, oni govore o svojim principima rada sa mladima.

Pročitajte ove tekstove, i ako se bavite dramskom pedagogijom, razmislite o načinu na koji biste sastavili sličan tekst o svojim metodama i načelima.

Omladinski klub Šabačkog pozorišta.
Prva zajednička fotografija, u septembru 2018.

Dušan Blagojević

VERUJTE DA SU ČUDA MOGUĆA

Učim mlade da se osvrnu oko sebe da primete da postoje i drugi ljudi, drugačiji od njih. Da i oni isto pate, strahuju, raduju se... Da i ti drugi, ma koliko drugačiji, imaju neke druge ljude koji ih vole, i koje oni vole. Da možda i nemaju nikog sem njih koji su se osvrnuli i primetili ih. Da je važno da ih primete, razumeju, prihvate. Da su njihovi životi jednako važni, da i oni tragaju za nekim smislom i značenjem. Učim ih da su ljudi uplašeni, nesigurni, ranjivi... Da su poniženi, da žele dobro čak i kad dobro ne čine. Učim ih da pročiste sebe i da unutar sebe nađu mesto za druge. Da je važno osnažiti dobro, motivisati dobro... Da i naše malo može na koncu približiti ljude ljubavi. To je naša obaveza. Učim ih da je zagrljaj važan. Učim ih pre svega o ljudima, o dodirima, o samospoznaji, o toleranciji, o pravima, o slobodi. O slobodi možda i ponajviše, i odgovornosti. O moći koju kao pojedinci i grupa imaju.

Kreativnost i stvaralački proces podrazumevaju slobodno i osvešćeno biće; ne mogu sebe osvestiti dok se sa sobom i sa drugima ne susretnu i dodirnu. Učim ih da je važno da budu hrabri. Osnažujem ih. Učim ih da se u životu sve može naučiti ako postoji spremnost i želja. Učim ih da je u redu i onda kad ništa nije u redu – da je sve to ljudski. Učim ih da greše, i pronalaze načine da greške osveste.

Učim ih da ne neguju gnev i mržnju, jer ih to razara. Učim ih da je život širi od svakog zakona i norme. Da najviše ljudske i društvene vrednosti ne dolaze spolja, već iznutra, da oslušnu sebe, da ne kvare svoje bivstvovanje, već da iskoriste sve svoje potencijale kako bi stvarali, jer samo tako ovaj svet može biti toplije i bolje mesto za ljude koji će doći posle njih. U stvari, ne učim ih – sve ovo su oni mene naučili.

Negde sam pročitao, a možda i izmislio, više nisam siguran, da su saveti poput zubatog sunca – zasijaju, ali ne ogreju – zato ih i izbegavam. Reći ću ono što smatram da je važno, i što i sam primenjujem u radu, pa možda nekome osvetli put. Ali, svakako to neće biti savet, jer dramski proces, koji godinama primenjujem, ne trpi savete. Oslušnite grupu, ne dolazite sa unapred pripremljenim konceptima koje ćete silom primeniti.

Koncepte ostavite kod kuće, to su knjiška znanja, a pred vama se nalaze živi ljudi od krvi i mesa sa svojim potencijalima koje treba da otkrijete i koje treba da usmeravate. Nikad se nemojte plašiti eksperimenta i nepoznatog, dozvolite da i sami sebe upoznate kad se susretnete sa mladim ljudima. Ne zaboravite, dramski proces, pozorište – to je zaštićeni prostor, to je prostor umetnosti koji priprema mlade ljude za život kroz život. Istražujte, dozvolite im da istražuju. Ne pravite glumce i reditelje, dok radite sa mladim ljudima, već ljude koji će slobodno moći da biraju šta će biti u životu. Svemu prilazite kao da se prvi put sa time susrećete. Igrajte se, igrajte se – pozorištu igra najviše nedostaje. Podstičite kreativnost. Verujte im, verovaće vam, i oni će i ni od čega napraviti čudo. Verujte da su čuda moguća.

Deo dramskog procesa mogu biti svi, ne pravite audicije. U životu će ih audicije tek čekati, pripremite ih. I zapamtite, ako pozorište nije igra, onda nije ništa.

Omladinski klub Šabačkog pozorišta, u najšarenijim kostimima iz fundusa: spremni za uličnu povorku i druženje sa decom iz vrtića.

Sandra Maksimović

KREIRANJE SIGURNOG I STVARALAČKOG OKRUŽENJA

Pitanje osnovnih ljudskih i društvenih vrednosti kojima se vodim u svom pedagoškom radu je, čini mi se, pitanje kome se i najčešće vraćam, iznova ga preispitujući, revidirajući, bogateći ga novim iskustvima i saznanjima. Postavljajući ga i sada, za potrebe ovog teksta, bilo mi je izuzetno važno da isto postavim grupi sa kojom godinama radim i, osluškujući njihova razmišljanja, zajedno kreiramo ne toliko odgovore koliko nova pitanja i teme koje mogu koristiti drugima u radu sa mladima.

Sokrat je kao dobrog učitelja definisao onog koji postavlja pitanja koja učeniku pomažu da pronade sopstvenu mudrost, pri čemu bih naglasila da je i učitelj onaj koji mora biti otvoren da ista neprestano postavlja i sebi. Zapravo, svi smo učenici. I ta vrsta ravnopravnosti i otvorenosti da zajedno sa mladima istražujemo i preispitujemo teme, potrebe i ciljeve učenja suštinska je za kreiranje sigurnog i stvaralačkog okruženja.

Namerno prvo ističem sigurno okruženje. Da bi se stvorili uslovi za radoznalost, istraživanje, otvorenost, kritičko mišljenje, stvaralaštvo, slobodu (sve ono što smatram upravo onim suštinskim vrednostima) – okruženje koje zajednički kreiramo najpre mora biti sigurno. Sigurnost proističe iz povezivanja, bliskosti, empatije i poštovanja kao fundamentalnih vrednosti.

Naša grupa nimalo slučajno navodi „razgovor, razumevanje, poštovanje, uvažavanje različitih potreba, humor, pohvalu, spremnost na kompromise, toleranciju, upućenost u interesovanja mladih, strpljenje, zajedničko definisanje ciljeva, otvorenost prema drugačijim mišljenjima, poverenje, osmeh, empatiju.. da se osećamo prihvaćeno, da ne razgovaramo na relaciji profesor-učenik, stariji-mlađi, već drug-drug, čovek-čovek, da umemo da priznamo i greške..” – suštinski pogađajući da su upravo ove vrednosti i bile one koje su nas kasnije dovele do rada zasnovanog na rotirajućem vođstvu, vršnjačkoj edukaciji i procesnom bavljenju značajnim društveno-anagažovanim temama. Do stvaralaštva i kreativnosti. Do toga da se grupa nije rasipala već širila i osnaživala sa godinama. Do toga da je grupa ojačala i zajednicu u kojoj se formirala i ostvarila saradnju sa mnogim kulturnim i alternativnim kulturnim centrima u zemlji. Da, najzad, i ovim tekstom ostvaruje svoj doprinos jačanju budućih zajednica i saradnji.

I zato je bilo važno da ovaj tekst ne napišem ja – već svi mi – ne dajući odgovore, već nastavljajući razgovor.

Na jednoj divnoj radionici od pre par godina čula sam nešto što mi se urezalo u sećanje – „grupa je alternativna porodica”. Što je ta grupa-porodica otvorenija, snažnija, slobodnija – to je snažniji i svaki član grupe. U društvu u kakvom živimo potreba formiranja i osnaživanja kreativnih grupa mladih koji će jedni drugima biti podrška i motivacija, otud, nikad nije bila potrebna. A takve grupe-porodice menjaju I društvo.

UMESTO POGOVORA

Ljubica Beljanski Ristić

MLADI U POZORIŠTU – METOD KOJI DELUJE

Dobro je što je na kraju ovog priručnika ostao otvoren prostor za tekst koji nije u obavezi da pruži završnu reč u vidu pogovora, već ima mogućnost da umesto toga podeli iskustvo čitanja i podrške sa onima koji nisu ispustili ovaj priručnik iz svojih ruku kad su ga otvorili otkrivajući da su upravo oni ti kojima je ovaj priručnik namenjen, koji su traženi i kojima se upućuje izazovna poruka: „...možete mnogo da dobijete, a baš ništa da izgubite!“.

Prva asocijacija na koju sam pomislila jeste da bi dramski pedagozi ovu poruku povezali sa dramskom strukturom poznatom kao „mamac“, a angažovani u radu s mladima kao savremeni marketinški postupak direktnog obraćanja ciljnoj grupi privlačnom porukom i ponudom lakog dobitka. Budući da ovo uvodno pismo potpisuje tim Udruženja za razvoj pozorišta za decu i mlade Srbije, koji je redovan član i nacionalni centar svetske asocijacije pozorišta za decu i mlade ASSITEJ, što pozivu daje vrlo visok značaj i kredibilitet, a onima koji ga čitaju sigurno to može i lično i profesionalno da znači jer im daje podršku i potvrdu da je njihovo angažovanje važno jer od njih zavisi ostvarenje programa koji može da unapredi i podmladi njihovu ustanovu, zajednicu koju čini njihova publika, njihovu buduću publiku... a na kraju i čitavo društvo.

Verujem, zaintrigirani ovakvom obraćanjem u vidu prijateljskog pisma umesto uobičajeno pisanih predgovora, sa osećanjem da im se neko stručan i kompetentan saradnički blisko obraća, da su prepoznati kao deo važne stručne grupacije onih koji su se profesionalno posvetili radu s mladima u oblasti kulture, posebno ako su zaposleni u javnim ustanovama kulture, ako su prirodom svog radnog mesta zaduženi za koncipiranje programa i, što je najvažnije, ako su na poziciji koja im omogućava uticaj na programiranje. Izazov nije mali.

Podstaknuti i zainteresovani za otkrivanje i isprobavanje u praksi inovativnih, kreativnih i participativnih aktivnosti sa, za i od mladih, a posebno ponudom da im se nudi nešto što im potvrđuje postojanje i značaj, priručnik sigurno neće otići na policu ili u neku fioku u red sa drugim nepročitanim priručnicima i sličnim edukativnim publikacijama. Početak koji obećava da je akcija pokrenuta biće prvo prelistavanje priručnika koje će im bez uobičajenih uvodnih objašnjavanja kratko i jasno usmeriti pažnju na tri konkretne postavke: šta, kako i zašto, što je i deo naslova priručnika čiji je pun naziv: *OK METOD – ŠTA, KAKO, ZAŠTO?* sa podnaslovom: *Program razvoja publike, podsticanja omladinskog stvaralaštva i podmlađivanja javnih ustanova i organizacija koje rade u oblasti umetnosti i kulture.*

Saznajemo da je autorka tog glavnog dela priručnika Milena Minja Bogavac, dramaturškinja, dramska spisateljica, pozorišna rediteljka, dramska pedagoškinja i članica organizacije ASSITEJ Srbija, a da oni koji su u fokusu poziva budu bazična ciljna grupa, ali ne isključiva, već otvorena za sve koji rade s mladima u oblasti kulture i umetnosti. Autorka u nastavku daje opis procesa delovanja i prenošenja tog praktičnog iskustva kao podsticaja da se ciljna, po njenom mišljenju, izuzetno važna grupacija u oblasti kulture, iz svoje stručne pozicije i iskustva isproba u praksi postajući pokretačka snaga i nosilac širenja *OK metoda* koji obuhvata i ukršta dramsku pedagogiju, omladinski rad i rad u kulturi.

Otkrivamo da su program i *OK metod* razvijeni i isprobani u Šabačkom pozorištu u periodu od avgusta 2018. do decembra 2020. godine kao širi oblik uvođenja mladih u pozorište u vidu pozorišnog omladinskog kluba. U Šapcu u Šabačkom pozorištu naziv grupe bio je Omladinski klub, skraćeno OK – postavši tako prepoznatljiv i lako prihvatljiv OK metod, jer na najbolji način, asocijacijom na poznatu i široko korišćenu skraćenicu, šalje pozitivnu poruku da je sve u redu, da je bezbedno, da se slažemo, da prihvatamo, da se dobro osećamo...

Ne ispuštajući priručnik iz ruku, oni koji krenu iz prelistavanja u čitanje na preskok ili ozbiljno i temeljito iščitavanje od početka do kraja teksta, postaju već u ovoj fazi aktivni učesnici u dijalogu o ideji, realizaciji, iskustvima, dilemama, rešenjima i mogućnostima da ovaj priručnik kao specifična struktura jednog metoda progovori o sebi i da posredstvom povratne sprege u odnosu sa svojim čitaocima postane živ materijal, saradnik, savetnik, podrška da se krene u stvaralački proces koji će inicirati i otkriti nove spojeve varijacija čija se realizacija prepusti njegovim učesnicima kao partnerima i ravnopravnim stvaraocima.

Svakom novom rečenicom, iz svakog pitanja razvijajući potpitanja i dijalog sa čitaocima, budućim mogućim realizatorima, otvaraju se uvek nova značenja, vrednosti i preporuke, poruke se produbljuju, uvid širi – upućujući na cilj i procese ostvarivanja metoda koji im se prezentuje kao jedno profesionalno iskustvo i primer dobre prakse vredne isprobavanja, kreativnog angažovanja i unošenja ličnog pečata u svoje profesionalno i javno delovanje za opšte dobro, za aktivno sada i ovde, za željenu budućnost. Ali i za ostvarivanje cilja koji se jasno i iskreno odnosi na nešto što je ipak više od ličnog interesa, sopstvene dobiti i gledanja samo svog posla, već se zalaže za prošireno autorsko angažovanje koje stvara društvene snage za ozbiljno, kritičko i aktivističko promišljanje i delovanje za promene.

Ukoliko želimo da se pridružimo ovom izazovu i sebi postavimo pitanja na koja nas upućuje autorka i ovaj priručnik, spontano ćemo da krenemo obrnutim putem: od *zašto?* Odgovor nam daje naša realnost. Živimo u vreme kada je uključivanje mladih u društvo dovedeno u ozbiljno pitanje jer postaje od životnog značaja održati uslove i obezbediti vreme, prostore i načine za njihovo kreativno angažovanje i pozitivno društveno delovanje. Stručnjaci nas odavno ozbiljno upozoravaju da ukoliko mladi budu lišeni pravih ljudskih i kulturnih podsticaja, štetni učinci mogu da budu nepopravljivi. Negativne posledice se u takvim okolnostima sve više ispoljavaju, a društvo sve teže može da ispunjava svoju ulogu stvaranja uslova za život koji će mladim generacijama omogućiti da im vreme odrastanja bude ispunjeno pozitivnim podsticajima i osećanjem da im se budućnost gradi u miru i dobrim odnosima sa ljudima i svetom koji ih okružuje.

Pokazalo se da napredni modeli pozitivnog društvenog, obrazovnog i stvaralačkog delovanja, koji nas upućuju na pitanje – *kako?* – mogu svojom pojavom da prevladaju ovakva stanja. Ono što je posebno važno i značajno u kontekstu koji se odnosi na priručnik koji nam je u fokusu, jeste da je potreba za očuvanjem smisla i ljudskih vrednosti u odbranu života na poseban način povezala i uputila jedne ka drugima – svet pozorišnih umetnika i svet mladih zainteresovanih za pozorište, za uključivanje u život pozorišta, za sopstveni kulturni razvoj, obrazovanje i delovanje. Okupivši se u raznovrsnim edukativnim, stvaralačkim i umetničkim aktivnostima radioničarskog pristupa koje je često krasilo koautorstvo u radu i stvaranju, tokom vremena razvile su se brojne metode, modeli, dramske tehnike i pozorišne forme koje su otvorile nove puteve u edukativne, stvaralačke i umetničke procese, ali i u snažan društveni aktivizam progovarajući živim jezikom umetnosti, jezikom pozorišta koje uključuje, koje je otvoreno za interakciju sa publikom i koje ih se zajedno tiče.

Živo ostvarenje jednog takvog metoda pretočenog u priručnik koji promovise u vodi u postavku – *šta?* – s jasnim određenjem autorke da je to recept, mustra, uputstvo, skica, gruba šema, princip, savet za implementaciju i vođenje jednog programa razvoja publike u ustanovama kulture ili nezavisnim organizacijama u kulturi koje imaju kapaciteta da se bave pedagoškom delatnošću. Iako je isprobano u pozorištu, preporuka je da se može adaptirati prema potrebama muzeja, kulturnih centara, biblioteka ili drugih ustanova i organizacija koje imaju redovne programske aktivnosti. Ipak, naglašava se da su javne ustanove kulture, a posebno gradska i državna pozorišta, primarna ciljna grupa kojoj je namenjen ovaj priručnik jer ove ustanove kulture poseduju najveći deo svih materijalnih i nematerijalnih resursa koji su potrebni za kvalitetno sprovođenje ovakvog programa. Posebnost i specifičnost metoda je što ukršta oblasti omladinskog rada, rada u kulturi i umetničku, posebno dramsku pedagogiju i što ga mogu sprovoditi sve javne ustanove kulture, kao i privatni kulturni centri, odnosno kulturne organizacije sa stalnim repertoarom.

Izazovnu poruku iz uvodnog pisma upućenu budućim voditeljima grupe mladih „...možete mnogo da dobijete, a baš ništa da izgubite!“ autorka potanko razrađuje kroz tri „šta“ odgovora, ali sada širi dobitak obrazlažući prvo šta dobijaju mladi kao članovi i članice jednog takvog omladinskog kluba ističući znanje, iskustvo i prostor za druženje i kvalitetno provođenje slobodnog vremena. Odgovor šta dobijaju ustanove kulture ili organizacije ukazuje da pre svega dobijaju mladu publiku, a na pitanje šta dobija društvo, odgovor je da društvo dobija sve – bolje institucije i bolje organizacije u kulturi, kao i mlade koji su spremniji da aktivno učestvuju u svim društvenim procesima, a da tu vrednost nije moguće izraziti u novcu i ciframa, jer je mnogo veća od svega što se može platiti novcem.

Možda to na prvi pogled i nije nešto sa čim se slažemo, ali jeste drugačije od uobičajenog i ustaljenog gledanja na doprinose učesnika u nekom programu gde su mladi, ustanove kulture za mlade, posebno pozorišta za decu i mlade. Odnos društva prema njima, što brojna istraživanja to i potvrđuju, postavljaju ih u poziciju marginalizovanih kategorija, gde se doprinos meri odozgo na dole, a trošak u obrnutom smeru, gde u suštini niko ne dobija već svi gube. OK metod nas postavlja pred izazov da prepoznamo da može drugačije, da pokušamo da učestvujemo i utičemo na promenu takve postavke i učestvujemo u uspostavljanju ravnopravnijih odnosa učestvovanja od kojih svaka strana daje i dobija. Samo zajedno, niko ne gubi. Autorka čvrsto stoji iza ovakve postavke i u svakom daljem koraku je razvija preispitujući je i uvek ostavljajući otvoren prostor za adaptacije, razvoj, doradu i prilagođavanje potrebama i mogućnostima onih koji će prihvatiti poziv i u svojoj sredini pokrenuti i implementirati program podstaknut i vođen idejom Omladinskog kluba i iz njega kreiranog i ponuđenog *OK metoda*.

Da je naziv u punom smislu opravdao i potvrdio pozitivne efekte delovanja ovog programa, „... ako se niste uverili...“, poručuju nam oni koji stoje iza ovog priručnika, „...najbolje je da pozovemo mlade da vam to sami objasne.“ Zato su se u priručniku našli mladi, članovi i članice Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta, pozvani da iskažu svoja iskustva, mišljenja, poglede i stavove u delu za autorske priloge u kojima se vidi i oseća koliko im je, kako u odnosu na sebe tako i na širem planu uticaja i promena, značilo učestvovanje u ovom programu kao životna škola, životni put u izgradnji, platforma za učenje ljudskosti, profesionalnosti, ali i empatije i solidarnosti... Tu su svoje odgovore dali i predstavnici dramskih pedagoga koji su ciljna grupa saradnika pozorišta u pokretanju i implementaciji omladinskih klubova i *OK metoda* u njihovoj sredini. Oni ističu važnost kreiranja sigurnog i stvaralačkog okruženja i poručuju nam: „Verujte, čuda su moguća“.

Verujem u čuda, moguća su, i doživela sam takve trenutke učestvujući u kreiranju inovativnih, kreativnih i participativnih programa i projekata koje smo prepoznavali i osećali da se dešavaju i da nam na snažan, dragocen način menjaju život. Iz sopstvenog iskustva i saradnje sa umetnicima, stvaraocima, stručnjacima i istraživačima različitih profila angažovanih u razvojnim programima koji su ostvarivali spojeve kulture, obrazovanja i društvenog aktivizma u interakciji s mladima, ovakva vrsta rada pokreće motivaciju i imaginaciju, angažuje veliku kreativnu energiju koja donosi promenu, i to promenu u realnosti sa onom vrstom transformacije kada se zatvoreno počinje otvarati i otvoreno menjati, a učesnici uključeni u ovakav proces znaju i osećaju pun smisao, značenje i vrednost kako ličnog, tako i zajedničkog društvenog angažovanja za život ispunjen pravim vrednostima i podsticajima.

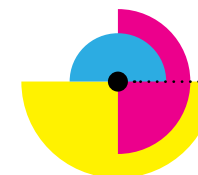
Za autorku priručnika, Milenu Minju Bogavac, dramaturškinju, dramsku spisateljicu, pozorišnu rediteljku, dramsku pedagoškinju, književnicu, pesnikinju, aktivistkinju... vezuju me upravo takvi trenuci. Poslednjih deset godina vrlo intenzivno kroz saradnju, praćenje njenog rada s mladima i njenog aktivnog učestvovanja u Bitef Polifoniji, pratećem programu Bitef festivala, sa svojim predstavama, ali i u razgovorima, radionicama, dijaloškim platformama... Želim posebno da istaknem njeno učestvovanje na 14. Bitef Polifonije 2013. godine u okviru koje su Minja Bogavac i Vojislav Arsić promovisali svoj rad u organizaciji E8 pod nazivom: „Pozorište kao omladinski rad – Interaktivna prezentacija metodologije u nastajanju“. Na 16. Bitef Polifoniji 2015. godine Minja postaje prva dobitnica priznanja „Polifona autorka“ za izuzetan doprinos kroz višeglasje angažovanja inovativnim stvaralačkim pozorišnim i pedagoškim radom s mladima i istrajno osnažujuće i aktivističko delovanje na izazove i uticaje umetnosti za društvene promene.

Godina prezentacije i dodeljeno priznanje potvrđuju da proces nastanka jednog priručnika kao što je ovaj koji vam prezentujemo nije nešto što se napiše preko noći već da je to, kao što to možemo da zaključimo iz izlaganja, rezultat ozbiljnog dugogodišnjeg praktičnog, istraživačkog i umetničkog angažovanja i artikulisanja etičkih, estetskih, umetničkih i aktivističkih načela uz tehnike koje su se do tada isprobavale. Jasno je istaknuto da ovakvo pozorište povlači znak jednakosti između etike i estetike procesa i produkta, političkog i umetničkog, stvaralačkog i aktivističkog, da omladinski rad i neprestano podsticanje kreativnosti, samoobrazovanja i samopouzdanja kod mladih, kolektivni, istraživački proces baziran na radionicama i metodološkim igrama, predstave sa mladima i za mlade, osmišljenih dramaturških, rediteljskih i edukativnih koncepata koji mlade čine koautorima, ali i promoterima društvenih vrednosti i pozitivnih promena.

Možemo da zaključimo da su ASSITEJ Srbija, Minja Bogavac, mladi u pozorištu i *OK metoda* stvarno dobitna kombinacija i potvrda poruke „... možete mnogo da dobijete, a baš ništa da izgubite!“

Ovaj priručnik od otvaranja preko prelistavanja i prvog čitanja do ponovnih iščitavanja, isprobavanja u praksi i otvaranja varijacija izvođenja u različitim kontekstima, uvek je za nekoliko stepeni istovremeno i složeniji i jednostavniji; isprepleten predloženim i novim idejama i oblicima u uvek novim spojevima ne samo zamišljenog nego i realnog živog dešavanja svetova u kojima se realizuje.

Potvrđujem i preporučujem: **OK je – nije lako, ali deluje.**

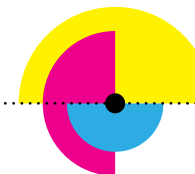
Omladinski klub Šabačkog pozorišta na radionici Marka Ribića, u septembru 2018.

ASSITEJ SRBIJA – Udruženje za razvoj pozorišta za decu i mlade je nevladina organizacija koja deluje u oblasti profesionalne pozorišne umetnosti za decu i mlade u Srbiji. Organizacija promovise pozorišnu umetnost za mladu publiku na najvišem umetničkom nivou, podstiče i prati njen razvoj, afirmiše pozorišno stvaralaštvo i stvaraoce na domaćoj i internacionalnoj sceni sa ciljem da svojim ukupnim delovanjem utiče na promenu stava prema pozorišnom stvaralaštvu za mladu publiku. ASSITEJ Srbija okuplja profesionalna pozorišta za decu i mlade, institucije, festivale, grupe i pojedince koji profesionalno deluju u ovoj oblasti u Srbiji i broji preko pedeset članova. Delatnost udruženja se realizuje kroz programske i projektne aktivnosti. Organizacija je aktivna u internacionalnoj zajednici kao član međunarodne ASSITEJ International mreže koja ima 85 nacionalnih centra u svetu i sa kojima ASSITEJ Srbija učestvuje u zajedničkim projektima. Organizacija sarađuje i sa drugim srodnim i paralelnim organizacijama i mrežama kao što su UNIMA, ITI, IDEA, Epicentar i drugim koje rade u oblasti pozorišta, drame i obrazovanja pod okriljem UNICEF, UNESCO, EU itd.

Milena Bogavac u prostoriji Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta.
Na zidu, mural Dragane Đurđević i Milene Obradović iz Grupe Kombinart.

MILENA BOGAVAC (Beograd, 1982) je dramaturškinja, dramska spisateljica, pozorišna rediteljka, dramska pedagoškinja i članica organizacije ASSITEJ Srbija. Diplomirala je dramaturgiju na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Zaposlena je kao kreativna direktorka omladinske organizacije Centar E8 i direktorka Reflektor teatra, pozorišne trupe koja radi u okviru ove organizacije. Znanje i iskustvo u oblasti dramske pedagogije sticala je neformalno, kroz umetnički rad sa mladima i za mlade. Osim na predstavama i radionicama, radila je i kao profesorka dramaturgije i scenarija u umetničkoj srednjoj školi „Artimedia”. U okviru Reflektor teatra, sa omladinskim radnikom i pozorišnim rediteljem Vojkanom Arsićem, razvila je metod kolektivnog autorstva nazvan „Pozorište kao omladinski rad”. Metod su razrađivali i dopunjavali u radu na različitim predstavama i projektima, a osnovni principi ovog metoda uticali su i na stvaranje ideje o Omladinskim klubovima, odnosno grupama mladih volontera/ki pri javnim ustanovama kulture. Od jula 2018. do decembra 2020, Milena Bogavac je bila zaposlena kao direktorka Šabačkog pozorišta u kome je osnovala i vodila Omladinski klub. Ukupan sadržaj ovog priručnika temelji se na iskustvu ovog programa i trebalo bi da posluži kao inspiracija i podsticaj svima koji su zainteresovani za unapređivanje svog rada na razvoju mlade publike.

SADRŽAJ

UVODNO PISMO:	
- Kome je namenjen ovaj priručnik?	4
1. deo – ŠTA?	6
- ŠTA je to OK METOD?	7
- ŠTA podrazumeva jedan OMLADINSKI KLUB?	9
- ŠTA dobijaju članovi i članice Omladinskih klubova?	11
- ŠTA dobija ustanova kulture ili organizacija?	16
- ŠTA dobija društvo?	19
- ŠTA je potrebno za osnivanje Omladinskih klubova u ustanovama/organizacijama?	19
2. deo – KAKO?	22
- KAKO odabrati pedagoga ili pedagoškinju?	23
- KAKO odabrati članove i članice Omladinskog kluba?	25
(Principi rodne ravnopravnosti, inkluzije i vršnjačke edukacije)	
- KAKO se formira kohezivna grupa mladih volontera i volonterki?	37
(1. Prvi sastanak; 2. Uvodne radionice; 3. Prvi nastup;	
4. Svi drugi nastupi; 5. Komunikacija sa roditeljima i starateljima)	
- KAKO osigurati kontinuirani rad Omladinskog kluba?	52
(1. Sastanci pre programa – organizacija i podela zaduženja;	
2. Sastanci nakon programa – evaluacija i interpretacije sadržaja;	
3. Stil komunikacije pedagoga i grupe; 4. Interne radionice; 5. Programi Omladinskog kluba;	
6. Prateći programi u ustanovi/organizaciji;	
7. Učešće Omladinskog kluba u glavnim programima ustanove; 8. Volonterska nadoknada;	
9. Festivali i drugi rolerkosteri; 10. Pedagoški izazovi, problemi, prevencija i rešavanje).	
3. deo – ZAŠTO?	60
- ZAŠTO su edukativni programi u ustanovama kulture važni za mlade?	61
Autorski prilozi mladih:	62
Đorđe Urban: DALI SMO ŽIVOST GRADU, Približili smo građane pozorištu	62
Jovana Glišić: NIKADA NAM NIJE BILO DOSADNO	63
Goran Dimitrijević: EMANCIPACIJA – REČ KOJU NIKADA PRE NISAM ČUO	64
Luka Lazarević: ŽIVOTNI PUT U IZGRADNJI	66
Sara Krsmanić: PRODOR GRADA U POZORIŠTE	68
Marko Ribić: EKIPA KOJA STAVLJA TAČKU NA KRAJU REČENICE	69
Autorski prilozi pedagoga i pedagoškinja	70
Dušan Blagojević: VERUJTE DA SU ČUDA MOGUĆA	73
Sandra Maksimović: KREIRANJE SIGURNOG I STVARALAČKOG OKRUŽENJA	75
UMESTO POGOVORA:	
Ljubica Beljanski Ristić: MLADI U POZORIŠTU - METOD KOJI DELUJE	77
Kratka beleška o organizaciji ASSITEJ Srbije	83
Kratka biografija autorke	85
Impresum	88

IMPRESUM

OK METOD: ŠTA, KAKO, ZAŠTO?

*Program razvoja publike, podsticanja omladinskog stvaralaštva
i podmlađivanja javnih ustanova i organizacija koje rade u oblasti umetnosti i kulture*

Urednica i autorka:	Milena Bogavac
Recenzija:	Ljubica Beljanski Ristić
Autori i autorke tekstova:	Sandra Maksimović, Dušan Blagojević, Marko Ribić, Sara Krsmanić, Luka Lazarević, Goran Dimitrijević, Jovana Glišić, Đorđe Urban
Izdavač:	ASITEŽ Srbija Beograd Godina štampe: 2024.
Za izdavača:	Diana Kržanić Tepavac
Lektura, korektura:	Dušan Blagojević
Logo ASITEŽa:	Marko Matović
Dizajn publikacije:	Marko Gavrilović, Grupa Kombinart
Ilustracija:	Logo Omladinskog kluba Šabačkog pozorišta, Dragana Đurđević, Grupa Kombinart
Fotografije:	Privatna arhiva
	Štampa: Nais Print DOO, Niš Tiraž: 50

Copyright © ASSITEJ Srbija
Publikacija je nastala u okviru projekta OK METHOD: program razvoja mlade publike u ustanovama kulture i projekta „Formiranje i razvoj omladinskih klubova (OK) u javnim ustanovama kulture” koje su omogućili Ministarstvo kulture Republike Srbije i Ministarstvo turizma i omladine, uz učešće BABEL i ForesTEEN međunarodnih projekata koje je podržala EU komisija kroz program Kreativna Evropa

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.015.31:792.054

БОГАВАЦ, Милена, 1982-
OK metod : šta, kako, zašto? : program razvoja publike, podsticanja omladinskog stvaralaštva i podmlađivanja javnih ustanova i organizacija koje rade u oblasti umetnosti i kulture / Milena Bogavac. - Beograd : ASITEŽ Srbija, 2024 (Niš : Nais Print). - 85 str. : ilustr. ; 24 x 24 cm

Autorkine slike. - Tiraž 50. - Str. 77-81: Mladi u pozorištu – metod koji deluje / Ljubica Beljanski Ristić. - Beleška o autorki: str. 85. - Napomene uz tekst.

ISBN 978-86-906962-0-8

a) Позориште -- Образовна улога

COBISS.SR-ID 154710793

The background is a dense, abstract line drawing in black ink on a white background. The drawing consists of various shapes, including circles, lines, and stylized figures. There are three distinct colored areas: a pink shape in the upper left, a blue shape in the center, and a yellow shape in the lower left. The text is centered in a white rectangular box.

PROGRAM RAZVOJA PUBLIKE,
PODSTICANJA OMLADINSKOG STVARALAŠTVA
I PODMLAĐIVANJA JAVNIH USTANOVA I ORGANIZACIJA
KOJE RADE U OBLASTI UMETNOSTI I KULTURE